

Teuvo Pakkala

Tukkijoella

Kustannusosakeyhtiö Otava

TUKKIJOELLA

NELINÄYTÖKSINEN

LAULUNSEKAINEN HUVINÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

TEUVO PAKKALA

HELSINGISSÄ,
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

TUKKILLOILLA

NEIJÄYÖKSINEN

LAULUSKAIKEN HUINAYTUNA

YHÄRTTÄNÄ

TEUVO PAKKALA

KUOPIOSSA,

KUOPION UUDESSA KIRJAPAINOSSA, 1899.

HENKILÖT:

Turkka	}	Tukkilaisia.
Tolari		
Huotari		
Kasuri		
Oterma		

Maija, kaupustelia.

Pietola, talokas.

Katri, hänen tyttärensä.

Anni, mökin tytär.

Rättäri.

Pölhö-Kustaa, lyhytjärkinen poika.

Poro-Pirkko.

Pahna-Maija.

Leena.

Karjapiika	}	Pietolan palvelioita.
Pekka		

Taurila, lautamies.

Tukkilaisia ja kylän tyttöjä.

Ensimmäinen näytös.

Pirtti kalustoineen. Toisella sivuseinällä vanhalla lautaovella päällystetty oviaukko kamariin.

Anni.

No hauskaa se on. Tukkilaiset tuovat mukanaan kesän ja elämän.

Katri.

Sinäpä ihastunut olet heihin. Taitaisit ottaa tukkilaisen mieheksesikin?

Anni.

No sepä vasta kysymys! Jos en minä miestä maasta ota, niin ei suinkaan sitä minulle taivaasta anneta.

Katri.

Onhan niitä maassa miehiä muitakin kuin tukkilaisia.

Anni.

Talollisiako? Eeei niitä ole näin köyhäksi joutuneelle tytölle. Mutta jos olisin rikaskin — jos olisin niin kuin sinä Katri, rikkaan talon ainoa lapsi, niin minä valitsisin itselleni jonkun reippaan tukkipojan.

Katri.

Sattuisi mikä sattuisi.

Anni.

Minä osaan valita miehiä. Annahan, kun minä valitsen sinulle.

Katri.

Ei ole pienen rahan tarve!

Anni.

Mutta minä uhallakin usutan tänne kiusaksesi jonku tukkipojan. Siitä tulee hauska juttu!

Katri.

Sen uskon! Ennen kuin minä ehdin antaa rukkasen, lennättää isä reippaan tukkipoikasi nurin niskoin pihalle.

Anni.

No jalosukuisenko luulet saavasi, kun saat

rättärin? Tuolta toisesta pitäjästä pelätyn noita-
akan poika. Kerjäläisenä tuli tähän pitäjääsen
ja rupesi sitten saarnaamaan akoille, ja ne sille
ovat hommanneet sen talopalasen.

Katri.

Mutta eihän rättäri ole tarjollakaan!

Anni.

Odotahan, ennen kuin käki kukkuu, saat
hänestä kosian.

Katri.

Vanhat profeetat ovat kuolleet ja uusien
suuhun pannan käpy!

Anni.

Niin niin. mutta kaukaa sen näkee minne-
päin rattaat ovat kallellaan. Sitten vasta rät-
täri on oikea pitäjän keisari, kun hän pääsee
pitäjän suurimpaan taloon isännäksi.

Katri.

Ja sinä luulet että isäkään suostuisi!

Anni.

Isästäsi tehdään uskovainen.

Katri.

(nauraa).

Isästä uskovainen.

Anni.

Sinä onneton et näe nokkaasi pitemmälle.
Etkö ole huomannut, miten isäsi on muuttunut?
Ei välitä enään talonsa hoidostakaan.

Katri.

Isä vain suree äitin kuolemaa.

Anni.

Ja uskovaiset koettavat parastaan.

Katri.

Mutta mitäs pahaa siinä oikeastaan on?

Anni.

Eipä mitään pahaa, mutta sitten tulee rät-
tärei ja sanoo: minä rupean tähän teille isännäksi.

Katri.

Mitäs minä sanon!

Anni.

Niin sinä — virkineija!

Katri.

Mikä se virkineija on?

Anni.

Sellainen maitovellimamselli kuin sinäkin.

Pietola

(tulee pirttiin, päällystakki päällä).

Melkein joka talosta kuuluu jo tukkilaisten laulunloilotusta ja viulunromputusta. Mikä niitä ajaakin jo viikkokausia ennen työn alkua tänne nälkää näkemään?

Anni.

Nuoria reippaita poikia, eivät ne nälkää sure.

Pietola.

No eivät sure, se on tosi. Sen olen merkinnyt, että sitä iloisemmin ne nälkäkuret laulavat kuta kovempi nälkä.

Katri.

Mutta mitä teidän takkinne selässä on?

Pietola.

Niin tosiaan! Mitä siinä on?

Katri.

Koko selkä piimässä!

Anni.

Missä te olette olleet?

Pietola.

Hurskaitten akkain kanssa sotasilla. Niitä oli Tanelin pirtti täynnä. Ja ne juuttaat kun äityivät minulle saarnaamaan jumalansanaa!

Anni

(silmäten Katriin).

Mutta mitä pahaa siinä oli?

Pietola.

No ei se pahaa, mutta se on liikaa, että sellainen kuin Poro-Pirko asettuu ylimmälle oksalle kaakattamaan ja puhuu aivan kuin taivaan avaimet olisivat juuri hänen kädessään eikä kenenkään muun.

Anni.

Poro-Pirko ei tietysti luvannut päästää Pietolaa taivaaseen?

Pietola.

Ei uhannut päästää vaimovainajaani. Minä

sanoin silloin, että jos sinne tulee sellaisia kuin Poro-Pirko, niin ei se haluakaan!

Katri.

Ei teidän, isä, olisi pitänyt niin sanoa!

Pietola.

Eipä olisikaan, sen heti huomasin. Syntyi sellainen meteli. Tphyi! mitä ne syytivät suustaan. Oikein hirvittää vieläkin. Minulle tuli kiire lähtö, ja porstuassa tunsin, että jotakin roiskahti selkääni. (Katsellee takkiaan.) Edestä ne minut mustasivat jumalansanalla, takaa jumalanviljalla valkasivat. Sillä tavalla sitä tässä maailmassa käytetään herran hyvyyttä.

Katri.

Mitä tekin niiden kanssa rupesitte!

Pietola.

Nehän ne rupesivat nyt niinkuin aina. Ja mikä lempo siinä onkin, että ne tarttuvat minuun kuin takkiaiset, heti missä näkevät?

Anni.

Ne teitä rakastavat.

Pietola

(näyttää takkiaaan).

On tämäkin rakkautta! Ja on sekin rakkautta, että tuomitsevat alimpaan kattilaan.

Katri.

No tuleeko Taneli uunia korjaamaan?

Pietola.

Kirkon kylälle oli haettu ja kuului siellä viipyvän kesään asti.

Katri.

Mikä nyt neuvoksi, kun se on tuo uuni niin huono että siinä ei saa leipää paistetuksi?

Anni.

Perälän Erkki teki siihen meidän mökin uuniin arinan ja se on niin hyvä että oikein.

Pietola.

No menepä sinä Katri Erkin mökille ja pyydä Erkkiä tulemaan.

Katri

(katsellen kenkiään).

Mutta minulla on niin huonot kengät, että hävettääkin mihinkään mennä.

Pietola.

Kylläpä tosiaan ovat kerrassaan kurjat.

Anni.

No mene vain nyt Katri, että kerrankin tulee uuni korjatuksi, muuten pian ette saa leipääkään suuhunne. Saatte tolskata taikinaa.

Pietola.

Mutta eihän tuollaisilla kengillä voi mennä, kun ovat huonommat kuin minkään piikatyön navettakengät.

Anni.

Kuka sitä Katria tällä välillä katselee? Korkeintaan sattuu vastaan joku pulska tukki-poika. (Toimittaa menemään.) Mene vain!

Katri.

Minä menen suksilla, niin ei tarvitse kahloa kinoksia. (Menee.)

Pietola.

Oli sekin kun ei tullut aikanaan hommauksi sitä suutaria. Nyt sitä ei enään saa rahalla eikä millään! Tällaisilla kengillä pitää minunkin lähteä kirkolle.

Anni.

No mitä te nyt kirkolle kesken kaikkia?

Pietola.

Minä lähden rättärin puheille.

Anni.

Rättärin puheille?

Pietola.

Niin. Minä noston jutun niistä Pertunleskivainajan rahoista.

Anni.

Kaikesta tekin juttuamaan kuin tyhmäin ihmisten juorupuheista.

Pietola.

Mutta se ei olekaan enään leikin asia. Se lesken poika, Pölhö-Kustaa, kuului viime sunnuntaina olleen kirkolla ja sanoneen että minä olen ottanut hänen äitinsä rahat.

Anni.

Niin kertovat, mutta mitä siihen on taikaa mielipuolipojan puheisiin. Höpisee, mitä on muilta kuullut.

Pietola.

Mutta minä tahdon selvän asiasta. Minä käräjäin vaikka keisariin asti, jos ei vähemmällä selviä. — Mutta ei puhuta kuitenkaan Katrille vielä koko asiasta mitään, se raukka panisi kovin pahakseen. Minä sanon, että menen kirkolle — niin minkä minä sanosinkaan asiakseni?

Anni.

Sanokaa, että menette kauppiaasta ostamaan kenkiä.

Pietola.

Niin tosiaan! Sehän on oikea asia ja välttämätön. En olisi tullut sitä ajatelleeksikaan. Olipa oikein hyvä että huomautit.

Anni.

No siitä hyvästä rupeatte, Pietola, minulle takuuseen.

Pietola.

Takuuseen? Mitä sinulle olisi taattava?

Anni.

Minä leipoisin leipiä kaupaksi.

Pietola.

Tukkilaisille?

Anni.

Niin. Eihän niiden raha ole syntisempää kuin muidenkaan, ja minä köyhä tyttö saan kiittää mistä pennin saan äitini ja oman henkeni elatukseksi.

Pietola.

No leivo veikkoinen, leivo, leivo, en minä kiellä.

Anni.

Niin niin. Mutta mistä saan jauhoja?

Pietola.

Saathan meiltä.

Anni.

Teiltä niitä saisi, kun teillä olisi.

Pietola.

Että meilläkö ei olisi jauhoja? Johan nyt!

Anni.

No olisipa ihme!

Pietola.

Ota tuolta kaapista avain, ja mene ja punnitse minkä tarvitset. — Jos näet siellä jossakin Pekan, niin káske hänen valjastaa Punanen, minä käyn vain vaihtamassa paremman takin ja lähden. (Menee.)

Anni

(ottaa avaimen ja silmää sattunulta akkunaan).

Tuossahan tuleekin Pölhö-Kustaa.

Pölhö-Kustaa

(silmillä lakki, jonka alta katsella tiirottaa, puhuu naurusuin ja lapsellisesti, r- ja s-äänet hampaattensa välistä, tulee pussiselässä pirtiin).

Päivää! Onko se Pietola kotona?

Anni.

Onko sinulla Pietolalle asiaa?

Pölhö-Kustaa.

On Kustaalla asiaa.

Anni.

Mitä asiaa?

Pölhö-Kustaa.

Ei Kustaa sano muille kuin Pietolalle.

Anni.

Vai niin. No minä käsken Pietolan tänne.

(Menee.)

Pölhö-Kustaa.

Nyt Kustaa saa antaa äitin kengän Pietolalle ja Pietola ottaa Kustaan pojakseen. (Kaivaa pussistaan punasella vaateliuskalla käärityn ruojuskengän.) Tuossa se on se äitin kenkä. (Oven käydessä pistää kengän vikkelaasti pussiin.)

Pietola

(tulee kiireellä pirttiin).

Täällähän sinä olet, joka kuuluit sanoneen että minä olen ottanut äitisi rahat. Häh?

Pölhö-Kustaa.

Pietola ne on ottanut, mutta Pietola ei tunnusta, mutta jumala rankaisee Pietolaa.

Pietola

(tarttuu rintapieleen ja pudistaa).

Mitä? Hä? Sanotko sinä että minä ne olen ottanut? Häh? Mitäh?

Pölhö-Kustaa

(hätäytyneenä).

Pietola ne on ottanut, mutta Pietola ei tunnusta —

Rättäri tulee pirttiin ja pysähtyy katsomaan.

Pietola.

Vai niin! (tarttuu Pölhö-Kustata tukkaan ja pöyryyttää).
Uskallatko vielä sanoa, että minä ne olen ottanut? Häh?

Pölhö-Kustaa.

Pietola ne on ottanut

Pietola

(hurjistuneena).

Sepä kumma etten minä saa sinun suutasi tukituksi! — (Sieppaa ruoskan seinältä.)

Pölhö-Kustaa juoksee ulos huutaen.

Pietola

(huomaten rättärin).

Ka rättäri, sinäkin täällä.

Rättäri.

Tuumailin uskaltaako jäädä taloon, kun isäntä näyttää olevan niin tuimalla tuulella.

Pietola.

Oletko kuullut mitä tuo poika sanoo?

Rättäri.

Olen sen kuullut.

Pietola.

Minä vedän sen oikeuteen.

Rättäri.

Tuon mielipuoli pojanko? Siitä ei hyötyä.

Pietola.

No mitä tässä on tehtävä? Minä näet olen aivan tyhmä näissä asioissa, kun en ole koskaan lakituvassa ollut ja aina olen toivonut ettei ikinä tarvitsisi ollakaan.

Rättäri.

Elkää lähtekö nytkään.

Pietola.

Mitä?

Rättäri.

Sillä teidän voisi käydä huonosti.

Pietola.

No nyt on piru irti ja jumala jalkapuuassa!

Rättäri.

Niin se vain on, että oikeudenkäynti teidän asiaanne ei parantaisi vaan pahentaisi, mikäli minä lakia ymmärrän.

Pietola.

Kuka sitä paremmin ymmärtäisi kuin sinä, joka kuulut voittavan kaikki asiat, jotka otat ajaaksesi. Mutta minä en ymmärrä, miten laki voisi tuomita minut, syyttömän ihmisen.

Rättäri.

No ei suinkaan se ensi kerta olisi että syytön tuomittaisiin, on sellaista tapahtunut ennenkin. Onpa tuomittu elinkautiseen vankeuteenkin ja vasta tuomitun kuoleman jälkeen huomattu, että olikin syytön.

Pietola.

Niin kyllä minäkin olen kuullut sellaista, ja tiedänkin muutaman, joka on syyttä tuomittu linnaan.

Rättäri.

Mutta se ei ole oikeuden syy, vaan tapauk-

set ovat sattuneet niin kummallisesti kiertymään. Niinpä nytkin on seikkoja, jotka puhuvat teitä vastaan. Te kävitte vainajan luona hänen sairastaessaan.

Pietola.

Niin kävinkin, hän oli pyytänyt minua tulemaan.

Rättäri.

Oli jollekin sanonut, että hän teille antaa rahansa talletettavaksi.

Pietola.

Vai niin?

Rättäri.

Ja teidän käydessänne hänen luonaan ei siellä kuulu olleen muita.

Pietola.

Ei siellä ollutkaan. Se Pertunlesken asuin-
toveri Tolvas-Liisa oli mennyt hakemaan rinsinroppeja jostakin talosta, sanoi Pölhö-Kustaa — niin tosiaan olihan koko ajan huoneessa Pölhö-Kustaa.

Rättäri.

Joka juuri sanoo teidän ottaneen rahat!

Pietola.

Mutta eihän Pertunleskessä ollut rahojen antajaa, kun ei tajunnut tälle maailmalle.

Rättäri.

Oli ollut täydessä tajussa, kun teidän lähdettyä oli muita tullut.

Pietola.

Mutta tämä ei enään naurata! Sinäkin taidat uskoa?

Rättäri.

Enkä usko, eikä usko kukaan joka teidät tuntee tarkemmin.

Pietola.

Mutta selitä se kumma, mistä se tuo poika on saanut päähänsä, että minä olen rahat ottanut.

Rättäri.

Ehkä on äitinsä puhunut jotakin, että hän antaa tai että on jo antanut teille, vainaja kun loppuajalla höpsi puuta heinää, ja lieneekö ollut viisas koskaan.

Pietola.

Ei se ennen nuorempana mikään tyhmä

ollut, vaikka vähän omituinen. Minä hänet hyvin tunsin, olimme näet kasvikumppaneita. Ja sitten myöhemmin oltiin paljo yhdessä, hän oli hyvä ystävä vaimovainajani kanssa.

Rättäri.

Niin kuului olleen.

Pietola.

Vaan sitten vierausi kun tuli uskoon — vaimoni kun ei suosinut uskovaisia ollenkaan, niinkuin sinä tiedät. — Siihen asti minä olin hänen rahojensa hoitaja. Sen jälkeen ei nähty häntä paljon vuosikausiin. Lienee silloin muuttunut hyvinkin.

Rättäri.

Kummallinen se vain oli. Joka piti rahojaan vanhoissa saappaissa ja kätki milloin mihinkin.

Pietola.

Niin puhutaan.

Rättäri.

Ja sinne hänen kätköihinsä ne ovat jääneetkin.

Pietola.

Tosiaankin. Kuule, minä ostan sen mökin ja puran hirsiksi ja hirret hakkaan pirstaleiksi, pengon ja tongin joka paikan ja käännän kaikki kivet ja kannot nurin.

Rättäri.

Turhaa työtä, ei niitä arvaa hakea. Se kun piti metsissä, missä kävi aina vähän väliä muuttamassa paikasta toiseen. Ne ovat voineet sinne jo liota ja lahota.

Pietola.

No minulla ei sitten ole muuta neuvoa kuin antaa sen uskoa, ken uskoo, että minä ne olen ottanut. Ja uskokoot, minulla on puhdas omatunto.

Rättäri.

Niin, no voittehan tehdä niin kuin tahdotte, mennä lakiinkin —

Pietola.

Lempo lähti, voisivat tuomita minut vielä linnaan — mutta jos minut haastetaan? Perhana!

Rättäri.

Meidän nimismies on tyhmä ja pelkuri, ei

se uskalla ryhtyä koko asiaan ainakaan vielä, ja kuta enemmän aikaa kuluu, sen parempi teille.

Pietola.

No niin se on kun ymmärtää lakia. Minä pöllö olisin juossut suoraa päätä hirteen.

Rättäri.

Te olette niin kiivasluontoinen. Oli hyvä ettei sattunut joku muu näkemään, kun te kopuutitte Pölhö-Kustaata. Sekin olisi ollut paha juttu teitä vastaan.

Pietola.

Oli tosiaankin onni että sinä tulit. Olin juuri lähdössä sinun luo kirkolle, enkä tietysti olisi tavannut. Kukatiesi, mitä tyhmyyksiä olisin siellä tehnyt. Mikä sinutkin satutti meille?

Rättäri.

No minulle annettiin vähän asiaa tänne teille. Korhonen kun kuuli että lähden tälle kylälle, antoi minulle toimeksi tuoda nämät paperit teille.

Pietola.

Mitä papereita ne ovat?

Rättäri.

Velkahakemus.

Pietola.

Mitä hittoa?

Rättäri.

Kuuluitte ottaneen häneltä lainan silloin kun talonne paloi.

Pietola.

Ja sen on Korhonen pannut hakemukseen ja sanaa puhumatta! Mistä minä sieppaan rahat?

Rättäri.

Jos ei Pietolalla ole irtonaisia rahoja, niin sitte käy vaikeaksi saada.

Pietola.

Mistä hiidestä minulla olisi sellaista summaa.

Rättäri.

Eipä taida rahoja ole kenelläkään. Se on nyt niin huono raha-aika.

Pietola.

No niin huono ettei minun muistiin koskaan. Meillä jumalan kiitos on tähän asti vielä

ollut, mitä on tarvittu, mutta Taurila, jolla ei ole ollut koskaan rahanpuutetta, hätäilee että mistä saa verorahat.

Rättäri.

Sitäpä tuntuvat kaikki hokevan, tervalla kun ei saa kuin suolarahat ja metsiä ei osteta ollenkaan.

Pietola.

Sepä se! Kunpa ostettaisiinkin edes pila-hinnalla, niin hätäkös minulla sitten. Silloin niitä vielä ostettiin ja minä ajattelinkin myydä ja olin kaupoissa, mutta Korhonen tuli ja sanoi, että mitä siitä hyvästä metsästä myymään huonon hinnan aikana, ja tarjosi rahoja lainaksi.

Rättäri.

No kun se niin on asia, niin minä sanon Korhoselle, että top tykkänään! Sinä odotat ja sillä hyvä!

Pietola.

Eikä suinkaan hänen tarvitsisi kauan odottaakaan, sillä pian kai niitä ruvetaan ostamaan.

Rättäri.

Ei kuuluta ostettavan ainakaan tänä vuonna.

Mutta saatte olla huoleti. Pietola tietää, että minun sanani painaa.

Pietola.

Hyvinhän ne näkyvät sinua tottelevan uskottomatkin, ja varsinkin Korhonen, jos tuo tässä asiassa ruvennee taipumaan.

Rättäri.

Taipuu! Saatte olla niinkuin koko velkaa ei olisikaan. Minä vakuutan.

Pietola.

No hyvä on ja kiitoksia vain sinulle. Kyllä minä sitten sinua muistan avullani jos milloin sattuisit sen tarpeeseen. Vuoroon vieraana, sanotaan. Tuota — ei sattunut Katri kotia, että olisi pyöräyttänyt kahvit. Mutta lähde tuonne kamarihuoneisiin edes vetämään tupakansauhut. Tarjoaisin minä ryypyt —

Rättäri.

Kiitoksia, minä en ruukaa —

Pietola.

Sehän on teidän uskonne mukaan syntikin. Se on vähän paha. Saisitte minustakin kukaties uskolaisen, mutta minusta se ryyppy

toisinaan antaa niin autuaan mielen. (Nauraa.) —
No lähdemme tupruuttamaan tupakkaa, se ei
ole synti meidän kummankaan uskon mukaan.

Tolari

(on viimeisten repliikien aikana tullut sisään työnpuuhassa, syrjään).

Nyt sitä uskaltaa kun on räätäri. (Ääneen.)
Minulla olisi isännälle vähän ottiatuota —

Pietola

(kiivastuneena).

Lempo vie, minä arvaan! (Kääntyen räätäriin.)
Se on onneton kuullut tukkilaisten viulunään-
nen, niin sillä on jo noussut into päähän. (To-
larille.) Sinä aijot tukkityöhön? Häh? Eikö
niin?

Räätäri.

Tolari, vanha tukkipoika, sinnehän se joelle
toki tahtoo kuollakin.

Tolari.

Mutta kyllä minä olen isännällä työssä niin
kauan kuin joki aukiaa —

Pietola.

Mutta minä en tarvitse! Saat mennä heti!
Korjaa luusi täältä äkkiä. Katoa pois siihen

kun minä tulen pirttiin, muuten löydät itsesi navetan takaa istualtasi. (Menee.)

Tolari.

Se on aika ottiatuota. Eipä uskaltanut kuitenkaan lyödä! (Juoksee edestakasin kooten tavaroitaan.) Mutta pitää joutua, muuten saan sen saappaan pohjasta ottiatuota —

Anni.

(tulee sisään).

Tolari, sinun pitää mennä heti myllyyn, kun ei ole talossa jauhoja kourallistakaan.

Tolari.

Minä itse saan myllyä, jos en joudu pois. (Panee konttinsa ovensuuhun.) — Missä hitossa . . . se on ottiatuota . . . (etsii kiireellä jotakin).

Anni.

Onko Pietola ajanut sinut pois?

Tolari.

On, on ja kiireellä.

Anni.

(nauraa).

Tuollaista se oli viime kevännäkin.

Tolari.

Tällaista se on ottiatuota ollut joka kevät
(menee pöydän luo, jossa kiireesti käsittelee rahojaan).

Maija

(tulee kontti selässä ja myytyjä käsissä).

Päivää!

Anni.

Päivää! Päivää! Mistä vieras on?

Maija.

Minä olen kaukaa, tuolta rantamaista. Läh-
din tänne tukkityöpaikoille.

Anni.

Kaupusteliaksi?

Maija.

Niin. (Lähestyy Tolaria.) Tässä kai se on isäntä,
koska rahoja lukee? Totta kai talossa saa asun-
toa joksikin aikaa?

Tolari

(hätäisesti).

Ei saa, ei saa.

Maija.

Isäntä leikkiä puhuu. Missä emäntä? Ei suinkaan teillä noin nuori vaimo ole?

Anni.

Ei sillä olekaan vaimoa.

Maija.

No ette suinkaan te vanhapoika ole?

Tolari

(naurusuin).

Minä olen ottiatuota —

Maija.

Mikä se ottiatuota on?

Tolari.

Niin ottiatuota — meinaatko sinä että ottiatuota —?

Maija.

Sitä minä meinaan.

Tolari

(itseksseen).

Mitähän se meinaa? (Ääneen.) Minä meinaan että ottiatuota —

Maija

(itseksseen).

Mitä se meinaa?

Tolari.

Mitä sinä kysyitkään?

Maija.

Että minkä vuoksi teillä ei vaimoa ole?

Tolari

(naurusuin).

Minä olen ottiatuota — — minä en ole ottiatuota — —

Maija

(Annille).

Se on ottiatuota eikä ole ottiatuota! Mitä se merkitsee?

Anni.

Että ei ole käynyt rippikoulua.

Maija.

Ei rippikoulua käynyt! Herra hyvästi siunaa! Mikä talo tämä on?

Tolari.

Pietola.

Maija.

Vai tämä se on se Pietola? Tässä talosahan ei kuuluta suvaittavan tukkilaisia.

Tolari

(aivan kuin säikähtäen).

Ei niitä suvaita — johan minä sanoin, joudu pois sinäkin.

Maija.

Oho! Ei ole kiirettä.

Tolari.

On on, joutuin —

Pietola tulee pirttiin ja pysähtyy katsomaan.

Maija.

Kaikkea sitä kuulee! Tuommoinen mies, rippikoulun käymätön torjake.

Tolari hätäytyneenä yrittää ovea kohden Maijan ohi.

Maija.

Päällekö aiot? (Lyö mytyllä Tolaria).

Pietola.

Se on oikein!

Tolari.

Ottiatsuota — (yrittää undelleen).

Maija

(lyö molemmilla mytyillä, että Tolari kaatuu).

Siinä minä sinulle annan ottiatuota!

Pietola.

No niin vain! Siinähän on hönkä akka.

Maija

(kääntyen Pietolaan).

Tyttö minä olen, ja sellainen tyttö, joka ei säiky tuommoisia miehiä!

Pietola.

Mikä tämän reippaan tytön nimi on?

Maija.

Maija minä olen. Oletko sinä tukkilainen?

Tolari hiipii kiireellä pois.

Pietola

Taitaisi antaa minullekin selkään? Kun sinä olet noin reipas tyttö ja vihaat tukkilaisia, niin —

Maija.

En minä vihaa tukkilaisia!

Pietola.

Rakkauttako se oli kun sinä pieksit tuota Tolaria?

Maija.

Tolari tai Kolari se on sama (katselee ympärilleen). — minne se meni?

Pietola.

Lappeli jalkoihinsa ja kiitti kun pääsi!

Maija.

Eikö se ollutkaan tämän talon isäntä?

Pietola.

Isäntä? Vai isännälle se olikin tarkoitettu tuo selkäsauna! (Nauraa.) Se lankesi väärään maahan.

Maija.

Tekö isäntä olette?

Pietola.

Minä.

Maija.

Taidattepa olla, sen olette näköinen, mutta mikä se tuo sitten oli?

Pietola.

No tukkilainen, tukkilainen, oikein niitä vanhoja tukkijuntantallukoita, etkö jo usko?

Maija.

Tukkilainen! Herranen aika! Mikä sen nimi oli?

Pietola.

Tolari.

Maija

(lähtee ulos kiireesti).

Hoi Tolari! — Odota minua! Tolariiii elä jätä. — Odota Tolari! Elä pelkää — se oli ereys —

Pietola

(nauraa).

Oih — voih — Enpä ole kotvasta ajasta saanut nauraa näin makeasti.

Anni.

Mutta sitten minä olisin nauranut suuni ristiin, kun se olisi teitä moksanut.

Pietola.

No olisin nauranut minäkin, se on varma. Minä kohta alan rakastaa noita tukkilaisia, jos

vain tällaista jatkuu. Ja varsinkin tuollaisia akkoja minä rakastan, jotka lyövät rehellisesti eivätkä piimällä sotke.

Anni.

Mutta mitä sotkette suuhunne leiväksi, kun ei ole talossa jauhoja?

Pietola.

Eikö ollut? Voi sun perhana! Eihän tässä kerrassaan ala tulla mistään mitään!

Anni.

No se on tosi. Niin se alkaa olla kuin viimestä päivää.

Pietola.

Minä olen käynyt niin haluttomaksi kaiken, tämä elämä kun näyttää käyvän sitä tyhjemmäksi, sotkuisemmaksi ja ikävämmäksi kuta kauemmin elää.

Anni.

Mikä on hätä valmiissa maailmassa!

Pietola.

Ei sattunut tuosta Katristakaan poika.

Anni.

Hyvä että sattui tyttökään.

Pietola.

Toista se olisi, kun olisi poika joka hommaisi ja puuhaisi. —

Anni.

Elkää tyhjiä kuvitelko, vaan ruvetkaa puuhaamaan, sillä sitä tarvitaan. Ajoitte Tolarinkin pois, joka tässä on ollut ainoa puuhanmies. Mihin luulette nyt ennättävänne?

Pietola.

Täytyy ottaa lisää työväkeä.

Anni.

Niin kuin se sillä paranisi! Venyvät vain ja laiskottelevet, kun näkevät että saavat laiskotella niin paljon kuin ilkiävät. Sitä vaille etteivät teitä komenna.

Pietola.

No minä mieluummin olisinkin tekiänä, kun olisi joku joka käskisi.

Anni.

Sekin Pekka missä venynee, ei löydä ve-

telystä mistään. Tuolla tanhuassa seisoi Punanen valjaissa tyhjän heinähäkin edessä, siinä kuului seisoneen eineeltä asti. Saatte itse sen riisua ja valjastaa, jos mielitte kirkolle.

Pietola.

En minä menekään kirkolle.

Anni.

No, ei tainutkaan Pölhö-Kustaa niin pahasti sanoa?

Pietola.

Kyllä se sanoi, mutta rättäri arveli —

Anni,

Onko rättärikin käynyt täällä?

Pietola.

On se vieläkin, tuolla kamarissa. Kuule, sitähan minä tulin sanomaan, että etkö sinä kiehauttaisi kahvia, kun ei Katri sattunut kotia.

Anni.

Oikeinko se kahvivieraaksi jäi?

Pietola.

Niin, pyöräytähän nyt sukkelaan, sillä taitaa olla kiire.

Anni.

No sitte saa lähteä kahvitta, sillä ei näy olevan pilkotuita puitakaan täällä — lieneekö hal-
kojakaan koko talossa.

Pietola.

Ääh, sinä olet sellainen irvihammas! (Menee.)

Anni.

Kun ei liene rättäri kosintamatkalla. (Menee
kurkistelemaan lautaoven raosta.)

Katri

(tulee kiireellä pirttiin).

Voi Anni!

Anni.

No mikä hätänä?

Katri.

Muuan tukkilainen tulee tänne!

Anni.

Anna tulla. Sanot, että täällä ei suvaita
tukkilaisia, niin sillähän se lähtee.

Katri.

Minä sanoin.

Anni.

Sinä puhuttelit sitä?

Katri.

Minä hiihdin sen ohitse tuolla tiellä, niin se rupesi puhuttelemaan.

Anni

(syrjään).

Ja niin posket hohtaa!

Katri.

Kun minä sanoin, että tässä talossa ei suvaita tukkilaisia, niin se nauroi vain, ja kun minä oijustin pellon poikki, niin näin hänen kääntyvän meidän kujalle. — Onhan isä kotona?

Anni.

On, on, ei hätää! Jos ei tukkilainen sinun käskyäsi tottele, niin isäsi tulee ja viskaa nurinniskoin pihalle!

Katri.

Mene sinä Anni pihalle ja sano sille, ettei se tulisi.

Anni.

Oliko se nuori?

Katri.

Oli.

Anni.

Taisi olla kauniskin?

Katri.

Voi mene nyt Anni, mene Anni kulta.
Sinä osaat paremmin selittää kuin minä.

Anni

(syrjään).

Tuohan on jo puoli rakkautta.

Katri

(silmäten akkunasta).

Nyt se jo tulee! (Menee uunin suojaan.)

Anni

(puolitain itsekseen).

Kun tulisi kerran oikea mies, joka ei vähää säikkyisi, niin jäisi tänne oleviksi onnikseen!

Turkka

(tulee pirttiin, laukku selässä, suitset ja länget käsivarrella).

Eikö tässä talossa ole isäntää?

Anni.

Onpa oloksikin.

Turkka

(paiskaa suitset ja länget ovensuuhun).

No ei se siltä näytä. Talo näöltään kuin linna, mutta kaikki niin kurjassa kunnossa, että sydäntä kirvelee.

Anni

(syrjään).

Onpa siinä pulska poika.

Turkka

(Annille).

Mikä nimi?

Anni.

Arvaa, niin saat puolet.

Turkka.

Puolesta en huoli. Kun minä tytön otan niin se pitää olla minun sormenpäitä myöten!

Anni

(syrjään).

Siinäpä ei taidakaan olla mikään naukumaijan poika!

Turkka.

Tässä talossa taitaa olla ylpeätä väkeä.

Ei muka suvaita tukkilaisia, sanoi minulle tuolla tiellä teidän piikatyttöne.

Anni.

Meidän piikatyttö? Mikä piikatyttö?

Turkka.

En tullut nimeä kysyneeksi. Mutta tästä talosta sanoi olevansa. Oli sellainen sievä herttainen losusaapas. (Huomaa Katrin.) Täällähän se resuteini on!

Katri.

Kysykää vain tuolta Annilta, niin saatte kuulla ettei tukkilaisia suvaita.

Turkka

(Annille).

No mitä teillä Anni oikeastaan on tukkilaisia vastaan?

Anni.

Ei mitään. Kelpo poikia!

Turkka.

Sitähän minäkin.

Anni.

Mutta isäntä ei niitä oikein tahdo suvaita.

Turkka.

Isäntien kanssa sitä toimeen tulee, mutta emännistä se on pahempi vastus.

Anni.

Emännästä ei tässä talossa ole vastusta, sitä kun ei ole talon ainoaa tytärtä pahempaa.

Turkka

(Annille).

No sitte ei hätää.

Katri.

Isäntä on äkänen mies.

Turkka.

No, mies miestä vastaan, piru suurta kiveä vastaan! (Panee laukkunsa naulaan.)

Katri

(pyytävästi).

Elkää jääkö.

Anni.

Jää vain. Sano että olet työn etsinnässä. Talossa tarvitaan työmiehiä.

Turkka.

Tässä talossa näyttään tarvittavan ensin kai-

kesta isäntää. Minä rupean tähän isännäksi siksi aikaa kun tukkityö alkaa.

Anni

(syrjään).

Nyt taisi sattua oikea mies!

Turkka.

No ensiksikin, mikä tämän talon nimi on?

Anni

Pietola.

Turkka.

Sittepä satuin paraaseen taloon. Missä se on isäntä?

Anni

(viittaa laudotuksen taakse).

Tuolla on kamarissa.

Turkka.

Tuoko on kamarin ovi?

Anni.

Tässä pari vuotta sitten paloi kaikki rakennukset, ja kun ei ole saatu nikkaria, niin on jäänyt puolitekoiseksi yhtä ja toista.

Turkka.

No minkä vuoksi ei ole nikkaria saatu?

Anni.

Ei ole tullut hommatuksi isännällä.

Turkka

(Annille, pyörähyttäen käsipuolesta).

Ja se talon tyttö toinen hommaton, kun ei ole puuhannut itselleen miestä tähän isännäksi! Onko vielä sulhastakaan?

Anni.

On ja komea!

Turkka.

No niin pitääkin. Se on tietysti joku rikas talokkaanpoika?

Anni.

Ei ole rikas.

Turkka.

Nyt ymmärrän: kun se on köyhä, niin on isäntä vastaan. Mutta minä rupean auttamaan sitä kelpo poikaa. Sanokaahan minulle kuka se on.

Anni

Onpahan vain tämän pitäjän räätäri.

Katri

(syrjään).

Mitä tuo Anni meinaa!

Turkka.

Uskovaisten pappi ja pitäjän keisari?

Anni.

Niin. Eikö ole pulska mies?

Turkka.

Ei ole nähty, vaan on kuultu.

Kasuri, ja muutamia muita tukkilaisia tulee pirttiin.

Kasuri.

Hyvä päivää!

Turkka.

Päivää! Päivää! Mitäs väkeä te olette?

Kasuri.

Tukkilaisia ollaan. Onko se tämä isäntä?

Turkka.

Olen.

Kasuri.

Saisikohan tässä talossa asuntoa niin kauaksi
kuin tukkityö alkaa?

Turkka.

Saa.

Kasuri.

No mitä siinä sitten muuta kuin ruvetaan
taloksi.

Turkka.

Ruветkaa taloksi ja olkaa kuin kotonanne.

Katri

(syrjään).

Minua ihan pyörryttää!

Turkka.

Viulut soimaan ja laulu käymään!

Kasuri.

No se syntyy pian!

Anni

(syrjään).

No nyt Pietolassa tulee henkeä ja elämää!

Tukkilaiset

(soittavat ja laulavat).

Vielä niitä honkia humisee Suomen sydänmailla,
 Vielä niitä ollaan reippaita poikia tukkijoilla vailla.

Huhtikuussa ne parhaat poiat tukkijoelle astuu,
 Siellä ne saappaat likoaa ja housun pultit kastuu.

Kosken kohina ja honkain humina se on meidän soittoamme
 Eikä me muuta muistella kuin omaa armastamme.

Pietola

(tulee pirttiin).

Mitä tämä on? Kenen luvalla te täällä
 olette?

Kasuri.

Isännän luvalla! (Viittaa Turkkaa.)

Pietola.

Minä tässä isäntä olen.

Turkka.

Mutta ettehan te ole tuon sikoläätinoven
 näköinen. (Viittaa kamarin ovea.)

Pietola

(ihmeissään tytöille).

Mitä se sanoo?

Turkka.

Teitähän luulisi rikkaan Pietolan isännäksi.

Pietola.

Pietolan isäntä minä olenkin!

Turkka.

Mutta ei teitä toisakseen luulisi Pietolan isännäksi, tehän olette kuin itse rehellisyys.

Pietola

(tytöille ällistyneenä).

Mikä se on tämä poika?

Turkka

(ottaa suitset ja länget ja näyttää Pietolalle).

Mutta isäntä, sanokaa varsin mitä se merkitsee tällainen hoito?

Pietola.

No tuossahan ne nyt ovat, joita on hake-mallakin haettu. Missä nämä ovat olleet?

Turkka.

Missä! Siellä missä kaikki muukin tässä talossa näyttään pitävän: joutavan jälillä! Nämä olivat tuolla kujalla kinoksessa! — Ja tulkaa-han katsomaan (vie Pietolan akkunan luo). Näettekö mikä tuolla on?

Pietola.

Tuoko tuolla?

Turkka.

Tuo. (Asettaa Pietolan sormen.) Katsokaahan sormeenne pitkin.

Pietola.

Tunkio.

Turkka.

Mutta tuollainen tunkion hoito on, Pietola, suuri synti!

Pietola

(puolittain itsekseen).

Tuollainen tunkion hoito on suuri synti!

Turkka.

Niin juuri. Jota pitäisi hoitaa rakkaudella, mutta tuo on niin kurjan näköinen että itkettää!

Pietola

(tytöille).

Sehän taitaa olla hupainen poika!

Turkka.

Ja minkä vuoksi sitä ei ole vedetty jo pelloille?

Pietola.

Ei ole vielä ehditty, kun kesäpuita on ajettu.

Anni

(syrjään).

Hyvä tulee!

Turkka.

Nytkö vasta kesäpuita ajatte?

Anni.

Ja kun eloja on vielä puimatta, halmeiltakin aumat vetämättä ja heiniä kaukaniityillä ja kelirikko käsissä.

Turkka.

No voi onneton! Ja kevätkiireet tulossa!

Anni.

Eikä kevättöihin paljon pystytäkään, kun kaikki työkalut ovat rempallaan, kärryistä akselit poikki, selkäraudat poissa —

Pietola.

Ei ole saatu seppää.

Turkka

(tukkilaisille).

Onko teistä kukaan seppä?

Kasuri.

Olenhan sitä minä takoa kalkutellut.

Turkka.

Käy pajaan heti ja tee parastasi, muuten omat sormesi ahjoon.

Karjapiika

(tulee pirttiin).

Mitähän sitä syötetään lehmille, kun ei ole kotona heiniä korttakaan (haukottelee ja ruopii niskaansa).

Turkka

(sieppaa kiini).

Ja sen sinä nyt vasta sanot!

Karjapiika

(kiireesti).

Johan minä sanoin eilen isännälle, että pitäisi hakea heiniä.

Turkka

(Pietolalle).

No minkä vuoksi niitä ei ole haettu?

Pietola.

Sanoín minä Pekalle.

Turkka.

Missä on Pekka?

Pietola.

Niin, missä se lienee Pekka?

Karjapiika.

Eikö liene tuolla uunilla. Sinne se meni syötyään.

Turkka

(karjasee uunille).

Pekka! Hci!

Pekka

(hyppää kiireesti uunilta).

Onko tulipalo?

Turkka

(tarttuu käsivarteen).

Tulipalo!

Pekka.

Aiaiaiai ai ai— voi voi —

Turkka.

Minkä vuoksi et hakenut eilen heiniä, kun isäntä käski.

Pekka.

Ai ai ai — minä en ehtinyyyyt.

Turkka.

Etkö olisi ehtinyt tänäänkään? Mene nyt ja kiireellä. (Pyörähyttää hänet juoksujalassa ovesta ulos.)

Karjapiika

(Iyö käsiään).

No tuo se on toista kuin Lintin viina!
(Nauraen menee ulos.)

Turkka

(Pietolalle).

Montako teillä on hevosta?

Pietola.

Kyllä meillä on neljä hevosta

Turkka

(miehille).

Kolme teistä tuon Pekan mukana heinään, ja te muut muihin ulkotöihin. Eikö niin Pietola?

Pietola.

Kyllä se niin sopii, sopii se.

Turkka.

Ja nyt on pojat kiire. Se pitää tuppi heilua ja laulu raikua.

*Tukkilaiset**(tarttuvat työaseisiin ja laulavat).*

Ei meitä surulla ruokita
 Se on ilo joka elättelee.
 Ja pojan heila on hellä ja nuori
 Ja laulu se helähtelee.

Käki se kukkuu kuusikossa
 Ja koivikoss' on pesä
 Ja tämän kylän tytöille tulee
 Toisemmoinen kesä.

*(Menevät ulos.)**Anni.*

Mitäs sitä tehdään, kun talossa ei ole jau-
 hoja pölyäkään?

Pietola.

Niin tosiaan?

Turkka.

Kai niitä on eloja?

Pietola.

On eloja, eloja on, onhan niitä toki —

Turkka.

No nyt on hyvä tuuli. Tuulimylly pyöri-
 mään ja Pietola myllyyn.

Pietola.

Joo joo, minä lähden. (Lähtee kiireesti kävellä hilkuttelemaan avainkaapille ja yrittää menemään ulos, mutta pyörähtää äkkiä takaisin Turkan luo.) Mikä sinun nimesi on?

Turkka.

Turkka.

Pietola.

Vai Turkka. (Lähtee pirtistä hokien.) Turkka —
Turkka — Turkka. —

Anni

(syrjään).

No nyt Pietola taisi saada pojan.

Turkka.

Jokainen työhön ja touhuun. (Annille.) Te morsian ja emäntä, lähtekäähän näyttämään millaisessa kunnossa teillä on navetta. (Katrille.) Ja sinä. Mikä sinun nimesi on?

Katri

(ujostellen).

Katri.

Turkka.

Mutta sinulla Katri raukka on kovin huo-

not kengät. Eihän noilla kevätsolseessa kykene työhönkään. (Annille.) Taidatte maksaa niin huonon palkan, että tyttö raukka ei saa kenkiä jalkoihinsa!

Anni.

Talostahan sille olisi kengät tulevat, mutta ei ole saatu suutaria.

Turkka.

Ei ole saatu suutaria! Olettepahan saanut kengät omiin jalkoihinne ja niin sievät kengät. Minä toimitan suutarin vielä tänä päivänä.

Tukkilainen

(tulee pirttiin).

Päivää!

Turkka.

Päivää. Oletko sinä tukkilainen?

Tukkilainen.

Olen.

Turkka.

Oletko suutari?

Tukkilainen.

Nikkari olen niin kuin koko sukuni.

Turkka.

No olisit tuonut koko sukusi, sillä tässä talossa tarvitaan nikkariakin.

Tukkilainen.

Mutta toverini on suutari. Se on tuolla pihalla. Ei tohtinut tulla sisään, kun arveli että jos tämä on se Pietolan talo. (Huutaa ovelta.) Oterma, tule sisään!

Oterma

(tulee sisään).

Päivää.

Turkka.

Tuo toverisi valehteli, että sinä olet suutari.

Oterma.

No jos sanoi hyväksi suutariksi, niin silloin se on melkein lähellä totuutta.

Turkka.

Mutta oletko niin hyvä suutari, että osaat

tehdä kengät sellaiset kuin pitää tällaiselle tytölle.

Oterma.

Minä ymmärrän. Isäntä meinaa, että ne on tehtävä niin kuin tehdään emännän jalkaan. Kyllä syntyy.

Turkka.

Koetahan parastasi ja heti työhön. — Ja sinä nikkari, saat aluksikin laittaa tähän oven.
(Menee ja repäisee laudoituksen kamarin ovesta.)

Rättäri kaatuu oven mukana kontalleen.

Oterma.

Enpä ikinä ole nähnyt noin suurta russakkaa!

Rättäri.

Minä olen tämän pitäjän rättäri!

Turkka

Vai niin, vai te se olette se rättäri ja tämän talon tytön sulhanen?

Katri

(astuu esiin ylpeästi).

Ei ole minun sulhaseni!

Turkka.

Sinäkö se oletkin talon tyttö?

Oterma ja Tukkilainen

(Turkalle).

Etkö sinä olekaan talon isäntä?

Rättäri.

Tämä on Pietolan talo!

Oterma ja Tukkilainen.

Pietolan talo! (Yrittävät kiireesti lähtemään.)

Katri

(tarttuu heitä takinliepeestä).

Tpruuuu! Elkää menkö!

Rättäri.

Katri, tiedäthän, että isäsi ei suvaitse tukkilaisia.

Katri

(terhakasti).

Mutta niitä suvaitaan! (Miehille.) Olkaa vain

talossa ja tehkää, mitä on käsketty! Minä olen talon emäntä.

Turkka

(Katrille).

Anteeksi! Minä luulin teitä sinuksi.

Katri

(Turkalle).

Tule, minä lähden näyttämään navettaa.

(Menevät).

Rättäri.

Mikä se oli tuo mies?

Anni.

Pietolan tuleva isäntä!

Rättäri.

Ei ikinä se mies ole Pietolassa isäntänä!

Anni.

(vieokkaasti).

No kukas?

Rättäri.

Jälestä kuuluu! sanoi torven tekiä. (Menee kiireesti.)

Anni.

Mutta nyt rättäri myöhästyit!

Esirippu alas.

Toinen näytös.

Aukea paikka synkässä metsässä, kosken partaalla. Perällä jokitörmä. Oikealla maja. Sen päädyssä lyhyessä riuvussa päreviiri, johon tervakirjaimilla on maalattu: MAIJALA. Istuimeksi sopivia juurakoita ja kiviä. Majan edessä kyhätty penkki. Eväskontteja ja -laukuja puiden juurilla. Majan päätyä vasten suuri savotankontti. Keksinvarsia ja kankipuita nojallaan puita vasten. Puunoksalla on rip-pumassa hame ja sukat.

Kesäinen iltapäivä.

Tolari seisoo etualalla oikealla ja tähystelee odottavan näköisenä sivulleen. *Kasuri* sovittelee keksiä varteen. *Olerma* istuu majan edessä ja sipultaa leipää pataan. *Huotari* seisoo jokitörmällä. Laulavat:

Moni on korpi kolkko vielä. asumaton aivan,
Niissä se näkee tukkipoika nälän sekä vaivan.

Vaan ei sitä huolista huolita ja aina on ilomieli,
Meille ne laulaa honganlatvat ja salon satakieli.

Huotari

(laskeutuu törmältä).

Missä hitossa se meidän Maija viipyy. Tämä elämä alkaa sentään käydä kovin kuivaksi, kun ei saa sitä kahviakaan, joka on ainoa särvin.

Kasuri.

Onpa vielä vettä joessa.

Oterma.

Se on liian vetelää.

Huotari.

On sitä tämän maailman rakentamisessa tehty monta tyhmyttä, minkä nuokin joet vesiveteliksi. Samalla vaivallahan niistä olisi saanut vähän väkevämpääkin.

Kasuri.

Viinaako?

Huotari.

Kunpa olisi tuo meidän joki edes kahvia.

Oterma.

Ja tukit nisuleivänpötkylöitä, kivet rannalla sokurihirkkoja ja sammal metsässä karttuusitupakkaa.

Huotari.

No se alkaisi olla jotakin. Mitä sanoisit Tolari?

Tolari.

No enpä tiedä!

Kasuri.

Et tiedä! No mitä siitä vielä puuttuisi?

Oterma.

Arvaahan tuon kysymättäkin, että Maija.

Kasuri.

No ne ovat kaikkein joutavimpia miehiä sellaiset, joilla on mieli hilsuissa. Laita tämä maailma kuin makeaksi tahansa, niin ei se niille kelpaa, jos ei siinä ole se — hilsu!

Huotari.

No niin minustakin, vaikka ei olekaan hilsua.

Tolari ja Huotari

(laulavat).

Vaikka ois maailma makea
Kuin hunaja ja mesi
Ja vaikka se kultaa hohtelis
Kuin lammen iltavesi,
Niin kulta se olla pitää!

Ja vaikka me yhdessä kerjättäis
Ja kuoltais maantien ojaan
Niin kulta se olla pitää
Kulta oikein oma!

Huotari.

Ollappa minullakin kulta oikein oma! Kun

sunnuntaina pikimmältään näkisin, niin olisin aina viikon syömättä!

Kasuri.

Olkaa te pojat niin vakavia nuorukaisia kuin Turkka. Se poika ei välitä hilsuista eikä mistään. Makailee vain rauhallisesti täällä salolla.

Turkka

(tulee joelta).

Kyllä tämä tukkipojan elämä on kurjaa!

Oterma.

Putositko pölkyltä? Ovatko housusi märät?

Turkka.

Miten rämät märät olisivat! Vaivoin mies näissä pysyy, saati sitten vesi! Ja takki on kuin reijistä ja ratkeimista tehty. Ei, hiiteen minä heitän tämän tukkipojan viran.

Kasuri.

Mitä sinä puhut?

Turkka.

Minä rupean talolliseksi.

Huotari.

Sillä pojalla ei ole pää vähää väärässä!

Kasuri.

Meinaatko Pietolaan vävyksi?

Turkka.

Niin olen päättänyt.

Huotari.

No hulluja ei kynnetä eikä kylveä, niitä kasvaa itsestään!

Turkka.

Sinä Huotari olet vielä muukalainen Jerusalemissa. Pietola ei olekaan mikään mökkitalo. Sen näet jo tästä metsästä, tämä on Pietolan metsää, tämä on minun maatani.

Huotari.

Mutta minä tunnen itse Pietolan isännän. Se minua kätteli jalallaan, ja se oli hevosen jalka. Vieläkin pakottaa, vaikka siitä on jo puolikymmentä vuotta.

Turkka.

Kärsimystesi palkaksi saat nyt mökin Pietolan maalta.

Huotari.

Niin sinäkö annat?

Turkka.

Minä.

Tolari.

Tuolta tuleekin Pietola.

Turkka.

Vai niin. Ukko tulee tervahautansa pa-
loon panemaan.

Huotari.

No näytä nyt isannuuttasi ja mahtiasi. Toi-
mita edes tervahautaryypyt.

Turkka.

Ryypyt saat.

Huotari.

Mökkiä et enään tarjoile!

Turkka.

Tuohon käteen.

Huotari.

Kesänpalkkasi uhalla?

Turkka.

Eroittakaa.

Huotari.

No nyt ei puutu pojalta kuin hilsu!

Turkka.

Se on mökissä valmiina.

Huotari.

Nyt tuli joulu!

Turkka.

Niin, niin. Mutta et saa jänestää.

Huotari.

Enhän toki!

Turkka.

Pannaan tuo takkisi pantiksi.

Huotari.

Ei ole paljo!

Turkka.

Siirtykäähän vähän syrjempään että saan rauhassa puhella.

Tolari.

Kysäse samalla Pietolalta, olisiko sattunut näkemään Maijaa.

Turkka.

Kysy itse.

Tolari.

Minä en ottiatuota kehtaisi. (Siirtyy toisten luo.)

Pietola

(tulee oikealta, kontti selässä).

Päivää! Sinuapa Turkka ei ole sitten näkynyt kun meiltä lähdit. Piti lähteä katsomaan oletko kuollut.

Turkka.

En ole kuollut, mutta eipä paljon muutenkaan.

Pietola.

No miten niin?

Turkka.

Kuunnelkaahan.

Pietola.

(kuuntelee).

Mitä sinä meinaat?

Turkka.

Ettekö kuule, kun mahani urisee.

Pietola.

Poika parka, mikä sinulla on tautina?

Turkka.

Kauhea nälkä. — Niin, niin, ei se ole naurun asia! Kuiva leivänkannikka jyrstättävänä. Maitoa en muista onko mustaa vai punasta, en muistaisi voitakaan, jollen viime yönä unisani olisi nähnyt tuollaisen nokareen.

Pietola.

Mutta onko pakko olla nälissäsi? Olisit jäänyt meille rengiksi.

Turkka.

Kuulkaahan Pietola. Minä olen tuuminut, että jos siinä Köyhänlesken mökillä olisi mies —

Pietola

(naurahtaen).

Vai niin, niinkö olet tuuminut?

Turkka.

Se on hyvä mökki, ei tarvitsisi kuin miehen kättä vähän näyttää, niin se olisi kuin pieni talo.

Pietola.

Puutteettahan siinä voisi elää, ja Anni on nätti tyttö ja hommantyttö —

Turkka.

No Pietola suostuu siihen, että saavat asua mökkiään —

Pietola.

No saavat, kun tulee siihen hyvä mies, sellainen kuin sinä —

Turkka.

Se on eräs toinen tukkilainen, (kiiireesti) oikein hyvä mies, rehellinen ja taitava, kerrassaan miesten mies kaikin puolin, tuo joka tuolla seisoo, tuo jolla on noin siistit vaatteetkin.

Pietola.

Voi olla hyvä mies mutta minä luulin että sinä itse siihen meinasit.

Turkka.

Minähän tulen teille rengiksi.

Pietola

(riemastuen).

Tuletko? Ihanko totta?

Turkka.

Ihan tänä iltana.

Pietola.

Sepä mainio asia. Palkan saat itse määrätä

Turkka.

Puhuttu ja päätetty. — Huotari, tule tänne.
— Me tässä Pietolan kanssa päätimme, että
sinä saat ruveta siihen mökille.

Huotari

(syrjään).

Enpä olisi uskonut!

Turkka.

Eikö niin Pietola?

Pietola.

Aivan niin, kun leski suostunee.

Huotari

(Turkalle).

Leski?

Turkka.

Niin.

Huotari.

Onko se vanhakin?

Turkka.

Ei ikiloppu, mutta ei eilisen päivän lapsiakaan.

Pietola

Etkö tunne leskeä, se on muutaman köyhtyneen talokkaan leski, sanotaan sen vuoksi köyhäksi leskeksi ja köyhä se raukka tosiaan on, hyvin köyhä.

Turkka.

Ja kivuloinen.

Huotari

(Turkalle).

Vanha, köyhä, kivuloinen leski!

Turkka.

Ja yksi lapsi.

Huotari.

Pidä mökkisi!

Turkka

(Huotarille).

No takki tänne. Niin niin, ihan totta ja heti paikalla.

Huotari

(silpasee takin ja päiskaa maahan).

Kun rikkaan Pietolan isäntä lienee tukkilaisen ryysyjen vaivanen, niin ottakoon. Siinä on. (Menee syrjempään.)

Pietola

(kummastuneena Turkalle).

Mitä kieltä se rupesi puhumaan, kun minä en ymmärtänyt sanaakaan?

Turkka

(pukeutuu Huotarin takkiin).

Se on hullu.

Pietola.

Hullu!

Turkka.

Niin, — ei juuri hullu, mutta vähän sekaisin.

Pietola.

Eihän se sitten voi siihen mökille ruveta.

Turkka.

Ei se mitään vaarallista ole, se siitä selviää heti kun pääsee ruuan ääreän. Voi hyvä Pietola, kun tämä tukkipojan elämä on kurjaa.

(Katsellen itseään.) No Pietola näyttääkö se siltä, että minä nyt kehtaisiin lähteä kosimaan?

Pietola

Aijotko kosimaan?

Turkka.

Sitä on niin orpo poikamiehenä ja se elämä on vakavampaa akallisena.

Pietola.

Onhan se niin ja hyvinhän se sopii. No sinulla on jo tyttö katsottu?

Turkka.

Olisihan se mutta minä taidan olla kuin variksenpelätin.

Pietola.

Pulsa olet poika, kyllä sinä tytön saat suostumaan.

Turkka.

Niin on toivo. Mitä sitten sanonee isä?

Pietola

Minä rupean puhemieheksesi.

Turkka.

No sitten ei hätää!

Tukkilainen

(nousten törmälle).

Hei pojat korvalle!

Kasuri ja Oterma juoksevat joelle.

Turkka

(Pietolalle).

Koski on tukossa! (Juoksee joelle.)

Tolari

(juoksee kiireesti perälle vaan palaa Pietolan luo, hätäisesti).

Ei Pietola ole sattunut näkemään siellä teidän kylällä — onko siellä ottiatuota — satanut?

Pietola

(itseksensä).

Mutta nehän ovat nälkähulluja jokainen järestään!

Tolari.

Minä meinaan muuatta vaimoihmistä.

Pietola.

No voi onnetonta!

Tolari.

Ottiatuota sitä Maijaa?

Pietola.

Maija oli meidän kylällä ja meni eilen Tahkovaaralaisen hevosessa kirkolle. Tahkovaaralainen kehui vievänsä Maijan kuulutuksille.

Tolari

(rauhattomana).

Ottiatuota Maijanko ottiatuota — ettäkö ottiatuota — no mahtaneeko ottiatuota tulla tavaroitaankaan noutamaan?

Pietola.

Mutta sinähän Tolari olet kuin kissa pistoksissa, ethän vain liene —

Tolari.

Koski on tukossa. (Juoksee joelle.)

Pietola.

Ei niillä nälkä ole päähän noussut, vaan rakkaus! (Menee vasempaan.)

Tolari

(palaa takasin ja käy katselemaan oikealle surullisena).

Olipa sekin! (Katselee Maijan hametta.) Siinä on

Maijan hame ja sukat. (Helttyneenä.) Niin hönkä ja hellä ihminen!

Turkka

(tulee joelta).

Joko se Pietola on mennyt?

Tolari.

Ottiatuota Maijako tullut?

Turkka.

Oletko sinä hupsu?

Tolari.

Olen minä ottiatuota — Pietola sanoi, että Maija on mennyt kuulutuksille —

Turkka.

Mutta tuollahan tuo Maija tulee.

Tolari.

Tuleeko? Missä? En minä näe!

Turkka.

Katso silmillä eläkä reijillä. Tuolla Palokankaan harjulla.

Tolari

(iloisesti).

Siellä Maija raukka ottiatuota astua hyntäseel!

Turkka.

Ja niin tuhannen kiire näyttää olevankin.

Tolari

(surullisesti).

Mutta jos se tuleekin vain tavaroitaan noustamaan? Se kun Tahkovaaralainen on vankka talokas ja minä vain ottiatuota ilmanaikojaan tukkilainen.

Turkka.

Minne sinä Tolari menisit piiloon?

Tolari.

Ettäkö koetettaisiin ottiatuota säikäyttää että —

Turkka.

-- niin että rakastaako Maija sinua. (Aukasee savotankontin.) Tule tänne Tolari!

Tolari

(katselee polulle).

On sillä raukalla kuuma astua, kun päivä niin räikeästi paistaa.

Turkka

(repästen vie hänet kontin luo).

Joutuin konttiin! (Nostaa Tolarin jalan konttiin.) Könt-
tyrä!

Tolari.

Kyllä minä sentään luulen —

Turkka.

Toinen jalka myös!

Tolari.

Kyllä minä melkein uskonkin —

Turkka.

Kyyristyl!

Tolari.

Kyllä se Maija ottiatuota rakastaa minua —

Turkka.

Suu kiini! (Sitoo konttiin kielen kiini.)

Maija

tulee oikealta, kontti ja leipäpinkka selässä, kädessä nisuvasu, toisessa suuri kirkas kahvipannu).

Päivää! Terveisiä kirkolta!

Turkka.

Meidän Maija, sinä taivaan enkeli! (Tarttuu kiinni ja pyörittää.)

Tukkilaiset

(ryntäävät joelta ja tanssien Maijan ympärillä laulavat).

Hih hei huh hei meijän Maija
Keittää kahvit, pesee paijat.
Miten mailma pyöris silloin,
Jollei Maijaa ois!

Vehnät, piirakat se kantaa,
Voit ja suolat, juustot antaa,
Tässä on se kultalintu,
Poiat tanssikaa!

Hih hei huh hei meijän Maija!
Ihme jos ei sitä naija!
Syksyn tullen näissä häissä
Polkaks' pistetään!

Turkka.

Meillä puolet jo ovat kuolleet.

Maija.

Ja loput niin kouhoja että lentävät! — Mutta kuulkaa pojat! Tänä iltana saatte tanssia. Sieltä kylän tytöt tulevat koko joukolla Pietolan ter-
vahaudalle. — Ja sinulle Turkka Katri lähetti jo edeltäpäin terveiset.

Turkka.

Oikeinko omalla mansikkasuullaan?

Maija.

No oikein omalla sievällä simasuullaan ja silmät niin viehkeinä kun olisi sinua katsellut.

Kasuri.

Mutta missä sinä, Maija, olet niin kauan viipynyt?

Turkka.

Tahkovaaralaisen kanssa kuulutuksilla!

Maija.

Kuulutuksilla! Kyllä en sellaiselle miehelle rupeaisi, vaikka ei olisi muuta miestä maailmassa. Samassa humalassa vuoden ympäriinsä ja mies tyhmempi kuin tuo savotankontti!

Turkka.

Siinä sait savotankontti!

Kontti kaatuu.

Maija.

Hyi! Mikä siellä on?

Kasuri.

No nyt sekin kumma nähdään, että piru kontissa!

Maija.

Kantakaa jokeen se kummittelia!

Tolari

(kontista rääkyen).

Ei saa kantaa jokeen, ei saa —

Maija.

Tolarin ääni! (Aukasee kontin.) Tolari raukka!

Tolari

(naurusuin).

Ottiatuota — (ryömii kontista).

Maija

(vihasesti tukkilaisille).

Kenen viisautta tämä on! (Sieppaa havunlehdän ja sillä pieksäen ajaa tukkilaiset joelle.) Sen kouhot, sen mokomat! Joutilaan apulaiset! (Pui nyrkkiä heidän jälkensä.) Ette saa kahvia tippaakaan! (Tolarille.) Ja sinä vanha mies annat itseäsi narrata —

Tolari.

Minä ottiatuota niin pelkäsin, että sinä et rakasta minua.

Maija

(ottaa vasustaan aapiskirjan).

Tässä on sinulle, jota ensin saat opetella rakastamaan.

Tolari.

Aapinen!

Maija.

Niin. Minun piti hakea se kirkolta asti. Nyt sinun tulee tarttua siihen kiini kuin muurahainen. Sinä et tunne kirjaintakaan?

Tolari.

Johan minä äitin eläissä tavata nalkuttelin sen tuhannen kyytiä ja katkismuksen pudotin ulkoa kuin hyllyltä paikasta mistä hyvään, mutta äitin kuoltua jäi kaikki kesantoon.

Maija.

No kyllä sinä sitten pian opit. Elä muuta kuin ala lukea heti.

Tolari.

Hetikö?

Maija.

Niin, heti siihen on ryhdyttävä. Olet nyt

aluksi poissa työstä jonkun aikaa, että pääset hyvään alkuun.

Tolari.

Työstä poissa? En minä --

Maija.

Mutta se on niin kuin minä sanon. Mene tuonne metsään, tuon kiven taakse. Siellä saat rauhassa olla. Minä menen joelle keittämään kahvia ja pesemään poikain vaatteita, että saavat raukat puhdasta päälleen sunnuntaiksi. Siinä välissä käyn sinua opastamassa.

Tolari.

Mutta minulla tuntuu olevan kauhea nälkä.

Maija.

Mistä se nyt sinulle yhtäkkiä nakkausi? Se ei ole muuta kuin haluttomuutta! Sinä muista Tolari, että elä virka mökin laitosta mitään ennenkuin katkismus on päässäsi. Mene, mene nyt lukemaan. (Työntää Tolarin metsään oikealle. Ottaa vaatemytyn ja kahvipannun ja menee joelle.)

Pietola

(tulee vasemmalta).

Onkohan niillä pojilla rautakankea? Tuosapa näkyy olevan. Saanee sitä lainata vähäksi aikaa. (Yrittää lähtemään, silmäten oikeaan.) Ka rättäri!

Rättäri.

(tulee oikealta).

Päivää!

Pietola.

No terve, terve! Jopa sinä kaupunkimatkaltasi olet palannut. Minä olen sinua odottanut kuin hepo kesää. Olen näet ollut niin huolissani, että enpä ole tahtonut untakaan saada, kun Taurilan lautamies kertoi minulle, että rovasti yllyttelee nimismiestä nostamaan jutun niistä Pertunlesken rahoista.

Rättäri.

Saatte sen vuoksi nukkua. Minä olen sanonut nimismiehelle, että jos hän niistä nostaa jutun, niin minä toimitan hänet viralta —

Pietola.

Viralta?

Rättäri.

Niin! Sillä nimismiehellä on kaikenlaisia virkasyntejä.

Pietola.

Vai niin?

Rättäri.

Ei se uskalla.

Pietola.

Mutta jos niinkuin sittenkin nostettaisiin juttu, niin rupeathan sinä ajamaan sitä minun puolestani?

Rättäri.

Tietysti.

Pietola.

Ja ajat kuin omaa asiaasi, maksoi mitä maksoi.

Rättäri.

Kyllä minä sen otan huolekseni. Ja se toinen asia —

Pietola.

Niin se Korhosen velkahakemus, se sammui siihen. Sinun sanasi tepsii, niin kuin oli arvattava.

Rättäri.

Ei auttanut. Korhonen haki tuomion.

Pietola.

No nyt otti olkileipä! — Kuule rättäri,

minä ymmärrän, mikä verkko Korhosella on tässä peränä. Se haluaa rikastua minun omaisuudellani. Se sillä on ollut alkujaankin mielessä. Nyt minä sen vasta huomaan. Tässä on sama jekku, mikä tehtiin Köyhänlesken miesvainajallekin. Etkö usko?

Rättäri.

Voi olla.

Pietola.

No se on selvä. Ja nyt sitä vetelee. Se ryöstää minulta talon ihan intikseen.

Rättäri.

Ei toki.

Pietola.

Minkä vuoksi ei? Niin menee, ettei jää lusikkaa minulle kouraan. Sillä kun talo joutuu myytäväksi, niin eihän sen ostajia ole. Ei ole kenelläkään lyödä rahoja pöytään. Se jää Korhoselle kirjoineen karjoineen, metsineen päivineen. Korhonen saa sen aivan kuin lahjaksi. Niin se nyt käy.

Rättäri.

Ei käy. Minä olen lunastanut tuomion.

Pietola.

Sinä, millä tavoin?

Rättäri.

No enhän minä aivan varaton ole minäkään — ja sitten olen lainailemalla haalinut kokoon — vähän sieltä, vähän täältä ja ainahan niitä neuvoja on. Paperit ovat minun halussani ja te olette kuitti Korhosesta.

Pietola.

Onko se täyttä totta?

Rättäri.

Totta kuin vettä. Minä kun silloin sanoin että saatte olla huoletti niinkuin koko velkaa ei olisikaan, niin minä päätin, että se pitää olla tosi aina, että sanasta miestä sarvesta härkää.

Pietola.

No sellaisia miehiä kun olisivat kaikki. Minä olen aina sinua miehenä pitänyt. Vaimovainajan kanssa meillä oli aina kova kiista sinusta. Nyt pitäisi hänen olla elossa kuulemassa ja näkemässä. Ilman sinua olisi minulle tullut tie eteen ja keppi käteen — en tiedä miten sinua palkitseisin. Sano itse.

Rättäri.

Taitaisi isäntä sävähtää, jos sanoisin.

Pietola.

Häh? Tiedäthän sinä, etten mikään sa-
turi ole.

Rättäri.

Sen tiedän, mutta pyyntöni voi tuntua teistä
kovin rohkealta.

Pietola

Kuule rättäri, — ethän vain kule naima-
puuhissa?

Rättäri.

Teistä olisi pitänyt tulla lautamies.

Pietola

(nauraa).

No nyt tulee hyvä perunavuosi, ei auta
lempokaan.

Rättäri.

Mitä Pietola meinaa?

Pietola.

No kun koko maailma on naimainnossa.

Tässä äsken tukkilaiset ihan sinkoilivat hulluina.
Yksin Tolarikin!

Rättäri.

Mitäs niihin tukkilaisiin on taikaa.

Pietola.

No niinhän se on. Särpymikseen raukat
ajattelevat hameväkeä.

Rättäri.

Minulla on jo kauan ollut tuuma naida
Katri.

Pietola.

Vai niin. Mutta jos olisit tullut emäntävai-
najan aikana, niin se olisi tehnyt tenän. Ja
ehkä minäkin. En sinua tuntenut silloin niikuin
nyt. Mutta nyt sinä saat Katrin ja ilolla.

Rättäri.

Parasta se olisi saada asia pian päätetyksi.
Silloin ei nosteta Pietolaa vastaan tuota juttua,
ja minä takaan, että siitä ei sitten enää hiis-
kutakaan.

Pietola.

Sitäpä minäkin tässä kerkesin jo ajatella.

Sinua kun uskotaan kuin jumalaa, niin kaikki epäilyshän se muiltakin häviää, kun näkevät sinun luottavan minuun niin, että väyyksi tulet.

Rättäri.

Aivan niin.

Pietola.

Asia päätetään jo tänä iltana. Katri näet tulee tänne tervahaudalle. Hän vain jäi antamaan sanaa kylän tytöille, että minä olen luvannut tanssia täällä. (Katselee oikeaan.) Katrin pitäisi ollakin kohta täällä, sen oli tuotava hautaviinat. — Mitä siinä muuta kun pannaan jo ensi sunnuntaina kuulutukseen, ja sinä myyt talosi sieltä kirkolta ja muutat Pietolaan. Eikö niin?

Rättäri.

Kyllähän Pietolassakin tarvitaan jo nuorempaa isäntää —

Pietola.

No ei sen vuoksi. Minä olen näet saanut sellaisen rengin, että isännän ei tarvitse kuin kuleksia kädet selän takana ja ihmetellä.

Rättäri.

Vai niin —

Pietola.

Se on muuan tukkilainen, Turkka. Saakelin hupanen mies ja terävä kuin partaveitsi. Se oli siinä meillä keväällä tukkityötä odotellessaan.

Rättäri.

Niin kuului.

Pietola.

Mutta sinun olisi pitänyt silloin käydä meillä näkemässä, kun se poika liehtoi. Se kun teki ja teetti, niin se kävi kaikki puhtaasti kuin luomisentyö.

Rättäri.

Mistä se on kotoisin?

Pietola.

En tiedä, mutta kyllä sen kaikesta näkee, että se poika on kasonnut niillä mailla, missä työ osataan tehdä.

Rättäri.

No ettekö ole kysynyt?

Pietola.

Olenhan minä silloin tällöin kysässyt, mutta ei se sano.

Rättäri.

No mitäs se siitä salaa?

Pietola.

Ei se salatakseen, mutta kujeillaan sanoo, että hän on sen suuren kuusen takaa, joka kasvaa siinä pirtin päässä, ja milloin sanoo mitäkin.

Rättäri.

Tuntuupa se vähän kummalta.

Pietola.

Sinä luulet, että se on joku heittiö? Ei, ei. Ylimielinen se on ja aika kujeilia, mutta suoraluontonen —

Rättäri.

Ettekö ole kysynyt hänen kirjojaan?

Pietola.

En ole, vaan kysytään. Sen oli puhe jo tänä iltana tulla meille, ja rupeaa oikein moniksi vuosiksi. Aikoo akottua heti.

Rättäri.

Kenen se naipi?

Pietola.

En ehtinyt tulla tietämään, mutta minä lu-

pausin puhemieheksi, kun arveli että tytön isä ei ehkä suostu.

Rättäri purskahtaa nauramaan.

Pietola.

Mitä sinä naurat?

Rättäri..

Voi teitä Pietola!

Pietola

(tyhmistyneenä).

Meinasiko se meidän Katria?

Rättäri.

No se on varma.

Pietola.

Niin minustakin nyt tuntuu.

Rättäri.

Mitäs nyt sanotte, kun Turkka tulee vaatimaan teiltä Katria?

Pietola.

Minä sanon että ei. (Lähtee vasempaan.)

Rättäri

(seuraten).

Mutta se pitää ottaa Katrikin lujille —

Tolari

(tulee oikealta metsästä, haukotellen).

Mutta jopa se tuo lukeminen raukasee.
(Pitelee niskaansa.) Täältä on niin uuvuksissa kuin
koko maailman synnit olisivat niskoillani. Joka
papiksikin lukee, niin sillä pitää olla niskaa. Mutta
kyllä on voinut lukea sillä meidän rovastin nis-
kalla, joka on kuin ottiatuota — (haukottelee pitkään).

Maija(tulee perältä hameet ja hihat käärittynä, pysähtyy ihmeissään katse-
lemaan Tolaria).

Siinä se nyt on se lukumies!

Tolari

(huomaamatta Maijaa).

— hauh! Eiköhän se paljon helpottaisi op-
pimista, kun jostakin saisi vanhat silmälasit?
(Yrittää haukottelemaan.)

Maija.

Se helpottaisi, kun saisit selkääsi!

Tolari.

Vieläkö selkäänkin?

Maija.

Ja se on sitä vailla etten ropsi sinua ja hyvällä kädellä. Kun ei mies malta hetkeäkään pysyä kirjan ääressä!

Tolari.

Johan minä ottiatuota olin —

Maija.

Johan sinä olit! Kuule Tolari! Elä sinä luule, että minä rupean elämään kuin metsänpeto ja ihmisten pilkkana ja Jumalan mieliharmina. En, en en! Siitä saat olla varma!

Tolari.

No enhän minä ottiatuota meinaakaan. Menenhän minä lukemaan. Minä vain lähdin sinulta kysymään, mikä se onkaan sen ähvän nimi?

Maija.

Mikäkö ähvän nimi?

Tolari.

Niin?

Maija.

Mikä Tolarin nimi on?

Tolari.

Niin minunko? (Suu naurussa.) Tiedäthän sinä
— Heikki.

Maija.

No mikä Heikki Tolarin nimi on?

Tolari

(katsoo pitkistään ja ihmetellen).

Mikä Heikki Tolarin nimi? Heikki Tolariko!

Maija.

No mikä ähvän nimi?

Tolari

(miettien).

Ottiatuota —

Maija.

Ottiatuota! Siitä ei tule mitään koko sinun luvustasi! Ei kerrassaan mitään. Sen jo näkee. Tyhjää kuvitellakaan. Saat uskoa minua, että siitä ei tule mitään!

Tolari.

Kyllä siitä tulee, mutta eihän ihminen ole ottiatuota ampiainen!

Maija.

Et ikinäsi sinä opi, sinä olet laiska. Minä menen Tahkovaaralaiselle! (Menee majaan.)

Tolari

(itseksensä).

No sitten ei ole hätää. Kyllä minä siihen lukemaan opin, kun Tahkovaaralainen selviää humalastaan. (Hetkisen äänettömyyden perästä purskahtaa nauramaan.) Hihihihiii —

Maija

(tulee majasta kiivastuneena).

Sinä vain naurat. Mutta se ei ole naurun asia! Ei!

Tolari.

No eihän se oikeastaan naurun asia olekaan. Ja sääliksi minun käykin Turkkaa.

Maija.

Sääliksi Turkkaa?

Tolari.

Niin, kun Turkka menettää koko kesän palkkansa.

Maija.

Se onneton nukkuu tuossa seisallaan ja näkee unta.

Tolari.

Joo joo! Turkka löi vetoa Huotarin kanssa, mutta räätäri se tuleeikin isännäksi Pietolaan.

Maija

(pudistaa Tolaria).

Hei kuule, nukutko sinä? Herää!

Tolari.

Enhän minä nuku, en en. Mutta kun minä olin tuolla lukemassa ja niskaani leväyttääkseni nostin päätäni, niin näin tuossa Pietolan ja räätärin —

Maija.

Pietolan ja räätärin? No minne ne menivät?

Tolari.

Tuonne tervahaudalle.

Maija.

Ja mitä ne sanoivat?

Tolari.

Puhuivat paljonkin ja niin sanoi Pietola Turkasta, että ei!

Maija.

Mene heti ja kerro Turkalle kaikki mitä kuulit.

Tolari.

No tuossa on tuo aapinen! (Juoksee joelle.)

Maija.

Sitä se rättäri utelikin minulta kirkolla kaikkea Pietolasta ja Turkasta ja Katrista. Kyllä hän se valtaa Turkalta Katrin, ei siinä mikään auta. Turkka raukka. (Silmäten oikealle.) Tuoltahan Katri tuleekin. Pitää mennä sanomaan Turkalle. (Juoksee joelle.)

Katri

(kontti selässä tulee oikealta laulaen).

Järven seljältä tuulonen tuuli,

Vieno tuulen henki.

Huavanlehti se värähti

Ja lahdenpinta henki.

Poian silmästä leimusi lempi

Vieno lemmenhenki,

Immen povi se värähti

Ja rinta lempeä henki.

Turkka

(tulee perältä).

Voi sen pakanoita kun ovat panneet enkelille kontin selkään! Minä autan että pääset lentämään. (Ottaa Katrielta kontin selästä, viskaa syrjään, tarttuu Katria vyötäyksistä ja pyöräyttää kohona ympäri.)

Katri.

Mutta jo sinä olet Turkka; — Ja tuolla tavalla viskasit kontinkin, jossa on tervahaudalle viinoja.

Turkka.

Kas ihmislapsihan se onkin! Pietolan pieni emäntä. — Kuule!

Katri.

No sano eläkä aio!

Turkka.

Onko sinulla ollut ikävä?

Katri.

Ei.

Turkka.

Sepä paha!

Katri.

Mikä paha se olisi?

Turkka.

Sillä ikävä on hauskaa!

Katri.

Se on taas sitä sinun viisauttasi.

Turkka.

Kun ei mitään kaipaa, ei mitään ikävoi,
niin se ikävää on, vaan kun on joku kaivattava —

Katri.

Niin, kyllä minä nyt ymmärrän.

Turkka.

Minulla on ollut näinä aikoina niin ikävä,
että monta kertaa olen ollut siepata konttini
selkään lähteäkseni kysymään, pääsisinkö minä
poikaparka sen pienen, sievän Pietolan emän-
nän isännäksi.

Katri.

Olisit tullut kysymään, niin nyt tietäisit!

Turkka

Kylläpä minä sen tiedänkin.

Katri.

Mistä sinä sen niin varmaan tiedät?

Turkka.

Isäsi sanoi.

Katri

Oho! Se ei merkitse mitään, mitä isä sanoo!

Turkka.

Isäsi sanoi että: ei!

Katri

(huomaamattaan, päättävästi).

Mutta muista en huoli!

Turk

(naurahtaen).

Mutta tuo se merkitsee!

Katri

Niin — sinä vain säikytit minua saadaksesi minut tunnustamaan.

Turkka.

No joku repäsevä keino se pitää silloin keksiä, kun tahtoo tytön kiini. Ja nyt olet tyttö kiini ja lujasti.

Katri.

Mielellänikin.

Pölhö-Kustaa

(tulee oikealta).

Päivää!

Katri

(säikähtäin, itseksensä).

Pölhö-Kustaa!

Turkka

(Katrille).

Mikä tuo on?

Pölhö-Kustaa.

Annatko mies Kustaalle kirkkaan hopean,
niin Kustaa laulaa?

Turkka.

Onko tuo se Pölhö-Kustaa?

Katri.

On.

Turkka.

No jopa viimein satuin käsiksi.

Katri.

Elä usko Turkka mitä se sanoo.

Turkka.

Sinä Kustaa kuuluit sanovan, että Pietola on ottanut äitisi rahat.

Pölhö-Kustaa.

Pietola ne on ottanut, mutta Pietola ei tunnusta, mutta jumala rankaisee Pietolaa.

Turkka

(näppää sormea, riemastuneena).

Hyvä juttu!

Katri.

(polkaisten jalkaa uhitellen Pölhö-Kustaata).

Sinä onneton valehtelet!

Pölhö-Kustaa

(juoksee jokitörmälle).

Etpä saa kiini!

Turkka.

Katri, mielipuoli poikaraukalle tuolla tavoin.

Katri.

Mitä hän valehtelee

Turkka.

Ei se valehtele.

Katri.

Sinä siis uskot?

Turkka

Eläpä nyt kiivastele. Ammutaan hiljaa, niin saadaan vares. Etkö kuullut, että se on opetettua?

Katri.

Opetettua?

Turkka.

Niin. — Kustaa, tulehan tänne.

Pölhö-Kustaa.

Ei Kustaa uskalla, se Katri lyö.

Turkka.

Ei lyö, minä pitelen kiinni, näin. Tulehan nyt.

Pölhö-Kustaa.

Annatko kirkkaan hopean?

Turkka.

No tuumitaanhan, tulehan vain tänne.

Pölhö-Kustaa lähestyy.

Turkka.

Kuka sinut Kustaa on opettanut sanomaan, että Pietola ne on ottanut äitisi rahat?

Pölhö-Kustaa.

Ei Kustaata ole kukaan opettanut.

Turkka.

No se nähdään. Jäähän Kustaa tänne minun luokseni vähäksi aikaa. Minä annan oikein kirkkaan hopean.

Pölhö-Kustaa.

Annatko mies leipääkin? Kustaalla on nälkä.

Turkka.

Saat nisuakin ja kahvia. (Ottaa Maijan vasusta nisu.) Mutta mene ensin joelle pesemään kätesi, niin ovat likaset, että nisu ryvettyy, ja pese samalla silmäsikin. (Työntää lempeästi Pölhö-Kustaan menemään.) No nyt Katri, minä olen saanut oikean pään käsiini.

Katri.

Mutta minua niin pelottaa —

Turkka.

Mikä sinua pelottaa?

Katri.

Kun kaikki puhuvat isästä. (Itkien.) Kun olimme isän kanssa kirkossa viime sunnuntaina, niin rovasti saarnasi isälle, löi nyrkkiä ja pauhasi ja koko seurakunta kääntyi katsomaan isään.

Turkka.

Mutta minä pesen isäsi putipuhtaaksi, niin totta kuin minä olen Turkka.

Katri.

Sinä Turkka olet niin älykäs ja viisas —

Turkka.

Mikäs sinä olet, joka omaasi kiität?

Katri.

Minä olen nyt niin iloinen! — Minä lähden sanomaan isälle —

Turkka.

Tpruu! Mitä sinä menet sanomaan?

Katri.

Että se ei merkitse mitään, mitä Pölhö-Kustaa sanoo, ja että —

Turkka

Elä hiidessä mene sotkemaan hyviä humalia! Kuule, tulehan istumaan tuohon polvelle. Pidä nyt suusi visusti kiini, muista se, muuten tarvelet koko asian. Ja kun olet noin kerkäkielinen, niin minä en sinulle tästä lähtien sano mitään.

Katri.

Et sano mitään?

Turkka.

En muuta kuin, että sinä olet niin herttainen tyttö ja minä sinua rakastan niin että —
(Hyväilee rajusti.)

Pietola

(kanki kädessä, tulee vasemmalta).

Turkka! Laske heti se tyttö sylistäsi!

Turkka.

Tämähän on minun renkipalkkani.

Pietola.

Minä en otakaan sinua rengiksi.

Turkka.

Minäkin olen päättänyt, että tulen suoraan isännäksi.

Pietola.

Et jalallasi astu Pietolaan.

Katri.

Isä?

Pietola.

Sinut naipi rättäri.

Katri.

Ei ikinä!

Pietola.

Sinä Katri tule heti tervahaudalle.

Turkka.

Ei tule Katri, niin kauan kuin siellä on rättäri.

Pietola.

Sinullako vai minulla on suurempi valta?

Turkka.

Minulla, sillä tyttö on nyt minun.

Pietola

(paiskaa kangen maahan).

S nun? Kirjaton kuleksia — heittiö! (Menee kiireesti vasempaan.)

Turkka

(Katrille).

Siinä sen nyt kuolit.

Katri.

Mitä tämä merkitsee? Isä kun on sinusta pitänyt kuin omasta pojastaan ja oli niin ikävissään, että kesken kiireiden piti hänen päästä tänne tervahaudalle.

Turkka.

Elä ole milläsikään. Luota minuun kuin pukki suuriin sarviinsa!

Kuuluu tukkilaisten huuto: „Kello soi!“ ensin kaukaa sitten lähestyen ja taas kuoleutuen etäisyyteen.

Turkka.

Pojat tulevat työstä ja tuolta näkyvät tytötkin jo tulevan. Pyyhi kyyneleesi ja ole iloinen.

Katri.

Iloinen en voi olla. Mutta muille en mene vaikka en sinua saisikaan.

Turkka.

No muista aina sanasi.

Tukkilaisia tulee perältä ja vasemmalta, kylän tyttöjä oikealta, laulaen.

Turkka.

Huotari, kuule! Minä lupasin sinulle ryy-
pytkin ja pidän sanani ihan tismalleen. Minä
en ole sellainen mies kuin sinä. (Ottaa Katrin kontista
pullon.) Tuossa. Mutta laulahan nyt jotakin näille
tytöille.

Huotari.

(ottaa pullon, laulaa).

Minä se olen juomaripoika,

Juoruttu kulkiaksi:

Maaailman rannan markkinoilla

Sain minä surua kaksi.

Kun heilani hetvahti polyeltani

Uuden kullan kaulaan,

Mehulla viinamarjojen

Pois hurjat huoleni laulan.

Turkka

(Annille).

Sinä se on se poika, jonka olen sinulle va-
linnut. (Työntää Annin Huotarin viereen.)

Anni.

(laulaa).

Juomaripoian jos ottaisin,

Niin surussa ikävöisin.

Viikot se kulkisi kylä pitkin

Röijyni ryyppyyn möisi.

En minä huoli viinan juojaa
 Pirttini haltiaksi,
 Sievä ja siisti se olla pitää
 Tään tytön valtiaksi.

Huotari.

(antaa viinapullon Turkalle, laulaa):

Senhän on silmät kuin taivaalla tähdet
 Ja varsi kuin elämänlanka,
 Ei noin kaunista tyttöä luulisi
 Maailmassa olevankaan!

Turkka

(Huotarille).

Se on se Köyhänlesken lapsi.

Huotari.

No sitten minä otankin sen mökin leskineen
 lapsineen. — Anna Turkka pois takkini ja heti!

Turkka.

Jo tämä joutaakin. Mutta tämä on hyvä
 takki, sillä olen minä oman kullan saanut.

Huotari.

No annahan minäkin sitten koetan. (Menee syr-
 jään pukeutumaan ja käy sitten puhelemaan Annin kanssa).

Rättäri

(tulee vasemmalta).

Pietola ei annakaan tanssia tervahaudalla!

Tytöt alkavat äänekkäästi nurista.

Turkka.

Elkää olko millännekään. Me tanssimme täällä, Maijalassa.

Rättäri.

Sinähan se olet se Turkka?

Turkka.

Joo, Aaprami Turkka.

Rättäri

(kahdenkeskisesti).

Kuule, onko se niin, että kun vain on talo ja talossa tyttö, niin ei ole muuta kuin ruveta siihen isännäksi?

Turkka.

Ei sitä niin helpolla pääse, kuin rättäri luulee. Pitää ensin kirkossa kolmasti kuuluuttaa ja sitten papilla vihittää.

Rättäri.

Ei muuta?

Turkka.

No jos rättäri meinaa Pietolan isännäksi, niin siinä on teille puuhaa tarpeeksi.

Rättäri.

Minä se tulen Pietolan isännäksi.

Turkka.

Mutta kuulkaa rättäri, mitäs uskovaisen omatunto sanoo, kun Pietolalla on kavallettuja rahoja?

Rättäri.

Eivät ne ole Pietolalla?

Turkka.

No missä ne ovat?

Rättäri.

Koeta sinä hakea, niin saat löytökäiset.

Turkka.

Minä ne haenkin ja sitten minä rupean Pietolan isännäksi!

Rättäri.

(nauraa äänekkäästi).

Sinä! (Viitaten Turkkaa ja halveksivasti, kovalla äänellä.)

Mistä näin korea mies on kotoisin, saisiko sen tietää?

Turkka.

(Huotarille).

Mitä se sanoo?

Huotari

(Annin huivi päässä).

Että ruu ruu rukenaskuu äsviinena koo
tius läätten.

Turkka.

Vai niin. (Ottaa kukkarostaan työpassin.) Näytä tuota.

Huotari

Osaako pastori lukea?

Rättäri.

(katselee paperia).

Tässä ei sanota mikä mies sinä olet.

Turkka.

Se ei ole minun vikani, vaan sen kirjan.

Rättäri.

Ja tästä nimestä, joka on alla, ei saa selvää.

Turkka

(Huotarille).

Sano ettei osaa lukea.

Huotari

(Rättärille).

Tjenki nietu!

Rättäri.

Jos sinä olet sieltä kotoisin kun tuossa työkirjassasi sanotaan, niin siellä pitäisi asua muuan Heilala niminen mies, joka on sinne täältä muuttanut.

Turkka.

Sanokaa tälle minun tulkilleni.

Rättäri.

Mikä sinä luulet olevasi kun tulkkia tarvitset?

Turkka.

Tukkipoika.

Rättäri.

Ja mikä se on tukkipoika?

Turkka.

Huotari minun tulkkini, sano tälle pitäjän keisarille, mikä on tukkipoika! (Siirtyy tyttöjen luo.)

Huotari.

Vai tämä se on se pitäjän keisari. (Ottaa hui-
vin päästään.) Minkänäköinen se on takaapäin? (Pis-
täytyy rättärin taakse, joka kuin peläten pyörähtää heti päin.) Siinä
on mies jolla on kaksi naama eikä tiedä mikä
tukkipoika on. Sanotaan koko joukolla.

Tukkilaiset ja Tytöt

(laulavat, ja laulun aikana *Huotari* astuu kädet taskussa *rälläriä* kohden, joka pelokkaana takaperin poistuu oikealle).

Tukkipoika se lautallansa
On niin suuri herra,
Huh hei ma laulan vaan,
On niin suuri herra.

Eipä hänen tarvitse olla
Talonpojan orja,
Huh hei ma laulan vaan,
Talonpojan orja.

Esirippu alas.

Kolmas näytös.

Metsäinen seutu lammen rannalla. Perällä tukkilaisten närepaja. Vasemmalla kasa uusia tervatynnyreitä ja siellä täällä yksityisiä, muutamasta pohja poissa. Tervatynnyrikan päällä pienet kantopaaret. Oikealla metsänlaidassa suuri yksityinen kivi.

Neljä tukkilaista lyömässä närettä. *Tolari* lyöttäjänä, laulavat :

Onpa se rakkaus sukkela tauti,
Riivaa se meitä, riivaa se teitä.
Varkahan tavalla se vaanii ja lyö.
Olkohon päivä tai olkohon yö.
Nuorta ei säästä se, vanhaa ei heitä
se rakkaus!

Torppari-poikasen päässä se teuhaa,
Köyhänkin rikkaalle laittavi rakkaan,
Viekkaan ja vanhan se pauloittaa,
Hulivili hurjankin ansaansa saa.
Tuuman se tuo, jok' ei vuosihin lakkaa
se rakkaus!

Yrtit ja noidat ne sille ei mahda,
Kerjurihupsull' on kainalokulta.
Hitto sen ties mitä lie, mitä ei —
Lampolan Jaskankin hirtehen vei.]
Niinhän se on kuin öljyä tulta
se rakkaus!

Tolari

(kääriessään närettä).

Kylläpä se pitäisi alkaa kohta kellokin soida.

Tukkilainen.

Joko on kiire kirjan ääreen?

Tolari.

Tuolta näkyynkin tulevan päällikkö. Eiköön tuo tässä káske huutaa?

Turkka.

(tulee oikealta).

Pojat, antaa kellon soida!

Tukkilaiset

(huutavat).

Kello soi! (Rientävät oikeaan.)

Huotari

(tulee perältä).

No sinä Turkka taisitkin jättää koko naimapuuhasi sikseen, kun pääsit tukkipäälliköksi?

Turkka.

Huomenna ovat kihlajaiset.

Huotari.

Elä hiidessä?

Turkka.

Ihan totta.

Huotari.

Sitten pidetään pian Anninkin kihlajaiset!

Turkka.

Annin kihlajaiset ovat huomenna.

Huotari.

Annin kihlajaiset huomenna? Kuka sen kihlaa?

Turkka.

No huomenna saat tietää.

Huotari.

Joku talokas?

Turkka.

Ei, ilman aikojaan tukkilainen.

Huotari.

No eihän se sitten ole minua parempi!

Turkka.

Ei vähääkään!

Huotari.

Ja minä olen luullut että Anni minua vähän rakastikin.

Turkka.

Paljonkin!

Huotari.

Niinkö sinäkin luulet?

Turkka.

Tiedänkin sen.

Huotari.

Mutta Anni ei ole tainnut huomata, että minä rakastan häntä.

Turkka.

Mistä se olisi voinut sen huomata!

Huotari.

Mutta sinä tiesit, olisit sanonut Annille.

Turkka.

Minäpä arvelin, että jos heität koko naimapuuhan helloilleen päästyäsi tukkipäälliköksi.

Huotari.

Minäkö tukkipäälliköksi?

Turkka.

Niin. Minä näet heitän tämän viran ja olen sinut esittänyt sijaani ja luultavasti pääsetkin. Huomenna saat tietää.

Huotari.

Vaikka pantaisiin papiksi, niin minä rakastan Annia kuin hullu polskaa.

Turkka.

Niin minustakin on näyttänyt.

Huotari.

Kuule Turkka, olet mies ja veli jos panet kaiken taitosi liikkeelle ja laitat niin ettei Annin kihlajaisista tule vielä huomenna mitään.

Turkka.

Voinhan minä senkin tehdä.

Huotari.

Mutta sinun pitää puhua siitä aikoinaan Annille.

Turkka.

Anni tulee käymään täällä tervahaudalla.

Huotari.

Ja minä maksan hyvällä mitalla. Minä teen sinulle sellaisen hyvän, ettei minun tarvitse kuin mainita, niin ilosta läiskäytät kämmeniäsi.

Turkka.

No anna kuulua.

Huotari.

Minä tiedän, missä ne Pertun leskivainajan rahat ovat.

Turkka.

Tiedän minäkin.

Huotari.

No voi sun saakeli! Ja minä olen ollut siinä uskossa, ettei sitä ole huomannut kukaan muu kuin minä.

Turkka.

No missä sinä luulet niiden olevan?

Huotari.

Sano sinä ensin, että kuulen meinaatko samaa.

Turkka.

Sanotaan yhtä aikaa.

Huotari.

No sanotaan.

Turkka ja Huotari

(yhtä aikaa mutta varoen toisiaan).

Ne — Pertun leskivainajan rahat ovat --

Huotari.

No etpä sinä sanonutkaan?

Turkka.

Etkä sinä.

Huotari.

Minä huomaan ettei sinulla ole aavistustakaan niistä. Enkä minä sano ennenkuin saat peruutetuksi Annin kihlajaiset. Se ei ole liikaa löytökäisiksi.

Turkka.

Liian vähän. Saat kaikki rahatkin, mitä löydät.

Huotari.

Mutta jos on tuhansia?

Turkka.

Kaikki!

Huotari.

Senkö verran välität Pietolan kunniasta?

Turkka.

Senkö verran se on, kun lupaan kaikki?

(Menee perälle.)

Huotari.

Se peijakas on tainnut sittenkin nuuskia ja ehtinyt puhaltaa Pölhö-Kustaalta sen kengän!

Pölhö Kustaan laulua kuuluu oikealta.

Huotari.

Sieltä Pölhö-Kustaa tuleekin. Nyt minä sieppaan siltä sen kengän. (Menee piiloon.)

Pölhö-Kustaa

(tulee oikealta, laulaa).

Ja sitä minä olen meinannut, että Amerikkaan muuttaa — ja, Kun heilani sanotaan moittivan mun arvoni alhaisuutta — ja.

Ja Amerikanmaa se lämmin maa ja Suomi on vilunarka — ja Neekeritytöt ne sanovat: voi Suomen poika parkoja!

(Katslee ympärilleen ja sitten menee kiven luo, jonka alta kaivaa nuoralla sidotun saappaan. Istuu kiven etupuolelle, purkaa siteen ja ottaa saappaasta vaatekukkaron, josta kaataa hopearahoja ja katslee yksitellen).

Tuon Kustaa sai Tolvas-Liisalta ja tuon ja

tuon. Ja tuon ja tuon ja tuon Kustaa sai rät-
täriltä. (Naurusuin.) Tolvas-Liisa ja rättäri rakasti-
vat toisiaan, mutta Kustaa ei sano kenellekään.
— Ja noin monta kirkasta hopeaa Kustaa sai
kirkonkylän herroilta, kun Kustaa meni laula-
maan postiryökyllälle. (Pannessaan rahoja kukkaraan laulaa.

Voi voi voi kun ei miestä saa! sano Anttilan Amalia.
Mitäs sä laitoit hameesi helmaan rimsuja kamalia.!

Huotari hiipii kiven taakse.

Pölhö-Kustaa

(laulaa).

Niputin ja naputin sun ovesi päälle — —

(Pudistaa kukkaroa korvansa juuressa.) On näitä jo vähän
paljon. Mutta Turkka ei antanut Kustaalle
yhtään hopeaa vaikka lupasi. Paha mies va-
lehteli. Jumala rankaisee Turkkaa. Turkka
joutuu helvettiin. (Ottaa saappaasta ruojuskengän ja katsoo
taivaalle.) Kustaa kaivaa tämän metsään, ettei
kukaan löydä. (Kuuntelee vähän aikaa ja pistää kengän vie-
relleen lakkinsa alle ja panee kukkaron saappaaseen, jonka käärii.)

Huotari ottaa salaa kengän lakin alta ja hiipii metsään.

Pölhö-Kustaa.

Kustaa lähtee kirkonkylälle. Siellä Kus-
taa saa paljon hopeoita, kun Kustaa on oppi-
nut paljon lauluja tukkipojilta. (Pistää saappaan kiven
alle, jonka jälkeen yrittää ottamaan kengän lakin alta ja säikähtäen
parahtaa itkemään.) Voi voi voi voi —

Huotari

(tulee metsästä kenkää piilottaen selän takana).

Mitä sinä itket, Kustaa?

Pölhö-Kustaa.

Kustaalta katosi, ja äiti toruu Kustaata.

Huotari.

Äitisihän on kuollut.

Pölhö-Kustaa.

Ei äiti ole kuollut, äiti on taivaassa. — Voi surkeaa voi voi —

Huotari.

Elä, elä itke Kustaa, äitisi otti sen vähäksi aikaa taivaaseen.

Pölhö-Kustaa

(huutaa taivaalle).

Äiti hoi! Otitko sinä sen?

Huotari.

Elä huuda Kustaa! Elä veikkonen?

Pölhö-Kustaa.

Eikö jumala salli?

Huotari.

Sallii sallii, mutta näethän itsekin että tuolla se menee.

Pölhö-Kustaa.

Tuoko tuolla? Eihän tuo ole kenkä, tuohan on vares!

Huotari.

Ei se, mutta tuolla hyvin korkealla. Katsohan kauan. (Kiskasee siteet kengästä, ja silmää kenkään, itseksseen.) Ei homehtunutta äyriäkään!

Pölhö-Kustaa.

Voi tuolla se menee, hyvin hyvin korkealla.

Huotari.

Siellä kai se menee. (Itsekseen, katsellen kenkää.) Se on tästä Pietola ne ottanut! Ei se tuo poika sittenkään tyhjää höpise, niinkuin Turkka uskoo — jos uskoo!

Pölhö-Kustaa

(Huotarille).

Enkeliköön sen Kustaalta varasti?

Huotari

(piilottaen kenkää.)

Enkeli — (itseksseen) siipisato enkeli! Ja toinen enkeli on sisustan siitä vienyt.

Pölhö-Kustaa.

Äiti vissiin antaa enkelin tuoda sen kengän Pietolalle.

Huotari.

Pietolalle? Kaskikö äitisi antaa sen Pietolalle?

Pölhö-Kustaa.

Käski.

Huotari.

Milloin?

Pölhö-Kustaa.

Vähää ennen kun meni taivaaseen.

Huotari.

Mitä äitisi sanoi?

Pölhö-Kustaa.

Kustaa ei saa hukata, Kustaa ei saa näyttää Tolvas-Liisalle eikä kenellekään, Kustaa ei saa antaa muille kuin Pietolalle, muista nyt Kustaa.

Huotari.

No minkä vuoksi Kustaa ei ole antanut Pietolalle? Pietolahan on tervahaudalla.

Pölhö-Kustaa.

Ei Kustaa uskalla, se on Pietola vihanen
Kustalle, tukistaa ja lyö.

Huotari.

Tämähän on merkillistä! — Kuule Kustaa,
katsohan tarkkaan joko se kenkä on taivaassa.
(Tarkastelee sillä aikaa kenkää ja vetää sen kärestä pienen vaatekäärön.)
Mikä tämä on? Annahan olla, jos ne ovat sit-
tenkin tässä.

Pölhö-Kustaa.

Nyt se on taivaassa, nyt se meni.

Huotari.

Nohyvä on. (Pistää kengän vikkelästi taskuunsa.) Kuule
Kustaa, tulehan tänne vähän, niin tuumitaan,
minä annan sinulle kirkkaan hopean. (Menee Pöl-
hö-Kustaan kanssa perälle.)

Anni

(kontti selässä tulee oikealta, laulaa).

Kaikellaisia kukkia kasvaa vaan sinisiä vähän,
Enpä ole saanut kaualle aikaa heilani silmiä nähä.

Laulaisin, jos taitaisin, että kultani äänen kuulis.
Tuntiskohan äänestä vai lintuseksi luulis?

Mutta missähän se Huotari on, kun sitä ei
kuulu ei näy missään. (Menee vasempaan.)

Huotari

(tulee perältä).

Ei sen hupsun puheista saa selvää. (Ottaa tilkkumytyn kengästä.) Eikä se näytä järki-ihminen olleen äitikään. (Purkaa kääreen, josta löytyy paperi.) Mitä? — Velkakirja. — Neljätuhatta markkaa. — Se ei olekaan paljasta nietua! — Antti Huhtanen. Mikähän se lieenee, kala vai lintu? — Todistavat: Liisa Tolvanen, Heikki Tolari. — Tolari! — Ottiatuota? — Annahan olla mitä tästä tulee! (Pistää kengän taskuunsa ja yrittää lähtemään oikealle.)

Anni

(tulee vasemmalta).

Huotari! Tiedätkö missä Turkka on?

Huotari.

Tuonne meni lammelle äsken.

Anni.

Jos tapaat Turkkaa, niin sano että Katri viedään kuulutuksille huomenna.

Huotari.

Mutta tottakai Turkka sen tietää.

Anni.

Mistä se sen tietäisi, kun minullekin nyt vasta Pietola sanoi!

Huotari.

Mutta Turkkahan se kihlaa Katrin.

Anni.

Ei ei ei.

Huotari.

No kukas?

Anni.

Rättäri, rättäri.

Huotari.

Mikä hiiden rättäri?

Anni.

No tiedäthän sinä sen pitäjän keisarin, jonka silloin kerran niin ylpeästi ajoit tuolta Maijalasta.

Huotari.

Onko Katri sitten hylännyt Turkan?

Anni.

Ei Katri ole hylännyt, sillä se raukka rakastaa Turkkaa niin, että itki vesiksi sulaakseen ja oli aivan kuin mielipuoli, kun isänsä vei sen pois kotoa.

Huotari.

Onko se viety pois kotoakin?

Anni.

Veikkonen, jo aikoja sitten se vietiin Turkalta piiloon.

Huotari.

Minne?

Anni.

Niin, sano sinä jos tiedät! Ei sitä tiedä kukaan muu kuin Pietola ja räätäri.

Huotari.

Mutta kenen se Turkka sitten kihlaa?

Anni.

No jos sinulla on niin huoli siitä, niin kyllä minä hänet otan.

Huotari.

Ei se sinusta huoli.

Anni.

Mistä sinä sen niin varmaan tiedät?

Huotari.

Jonkun talon tytön se kihlaa. Huomenna sen kuulee.

Anni.

Huomenna?

Huotari.

Niin. Huomenna kuuluvat olevan Turkan kihlajaiset.

Anni.

Se on pensas!

Huotari.

Ei olekaan. Turkka itse sanoi minulle tuossa, ja minä luulin että se meinasi Katria, vaan ei se ole sitä meinannut.

Anni.

Puijannut taas sinua.

Huotari.

Ei se koskaan valehtelemalla puijaa. Saat olla varma, että kihlajaiset se huomenna pitää. Kenen sitten kihlanneekin. — Nyt minä arvaankin! Se kihlaa sen talon tyttären, jossa se asuu, sen lautamiehen —

Anni.

Taurilan Helenan?

Huotari.

Niin. Sehän on elävä talo sekin. Ja Turkka sanoikin, että hän heittää tukkipäällikön toimen.

Anni.

Mene ja käske Turkka tänne, sano niin että minä tahdon puhutella heti!

Huotari.

Minä menen käskemään tänne. Turkallakin on tärkeää asiaa sinulle, hyvin tärkeää, joka koskee sinua.

Anni.

Minuako?

Huotari.

Sinun huomisia kihlajaisiasi.

Anni.

Mutta sinä Huotari raukka olet aivan hupsu: sinä kihlautat koko maailman huomenna.

Huotari.

Eikös sinua kihlata huomenna?

Anni.

Kuka minut kihlasi? Sinäkö?

Huotari.

En minä —

Anni.

Sitähän minäkin.

Huotari.

Hääää? Mitä sinä meinaat?

Anni.

Sitä, että ei niin tyhmää ole, joka ottaisi elätettäväkseen minut ja sairaan äitini.

Huotari.

On niitä —

Anni.

Tyhmiä? Mutta varsin tyhmästä minäkään en huoli.

Huotari.

Pidätkö sinä minua tyhmänä?

Anni.

Mutta ethän sinä minua aikonutkaan kihlata!

Huotari.

Joo joo, kyllä minä — jos sinä vain Anni rakastat minua. — Rakastatko sinä minua! (ottaa arkaellen vartalosta kiinni.)

Anni.

Voi voi pata kuohuu!

Huotari

(liitäytyen).

Missä se kuohuu?

Anni.

Tuolla tervahaudalla.

Huotari.

Sepä nyt oli!

Anni.

Mene nyt hakemaan Turkka tänne.

Huotari.

Menen menen, mutta se pata kuohuu!

Anni purskahtaa nauramaan ja juoksee vasempaan.

Huotari.

Osaa se patakin ruveta kuohumaan juuri pahimmalla ajalla! Saakeli se! (Juoksee perälle.)

Tolari

(tulee oikealta).

Täällä näyttää olevan rauhallinen lukea. (Heittäytyy pitkälle.) Se on soma, kun minä en saa tuota jokapäiväistä leipää päähäni mahtumaan. Muuta minä jo osaisinkin tolkuttaa. (Lukee hiljaa kirjasta, sitten ääneen puhuu.) Eihän sitä muuta tarvitsikaan kuin rahaa. Rahalla sitä saa tavaraa, peltoja, ruokaa ja vaatteita (lukee.) — hyvä puoliso — (puhuu.) Mutta, sitä, sitä ei saa rahalla. Ja varsinkaan niin hyvää puolisoa kuin Maija. Se on varma tosi, että ainakaan tässä pitäjässä ei ole yhtään sellaista ihmistä, lieneekö missään. — Mutta se on soma ihminen kun se ei anna minun rauhassa lukea —

Maija

(tulee metsästä oikealta).

Minne se Tolari taas karkasi? (Huomaa Tolarin.) Kyllä se on surkeaa, kun sinä et säästä itseäsi! Hurjistut vaan hurjistumistasi. Ruokajat, illat kaikki ja sunnuntait pitkät kökötät kirjan ääressä. Sinun terveytesi ei kestä!

Tolari.

No eihän tämä ole luille käypää, varsinkin kun lukee näin pitkällään. —

Maija

Ei se olekaan luille käypää, vaan järeille.

Tolari.

Käy järeille niin, että vähän ottiatuota viisastun.

Maija.

Sinä olet jo tarpeeksi viisas. Osaat lukea sen verran että voit mennä rovastin luo.

Tolari.

Ja rovasti sanoisi: _akan_ aiot ottaa etkä tiedä mitä jokapäiväinen leipä on!

Maija.

No sitäkö sinä yhä jauhat?

Tolari.

Siinä on liiaksi kaikellaista tavaraa, että ei se mahdu päähäni.

Maija.

No kyllä sinä sen vähitellen opit. Ruvetaan vain puuhaamaan sitä mökkiä.

Tolari.

Ei, Maija, ei. Ihmiset voisivat ruveta pu-

humaan että ottiatuota — ei tiedä mitä ottiatuota voisivat ruveta puhumaan.

Maija

(itseksseen).

Kas niin! Se ei enään välitäkään minusta, kun oppi kirjalle. (Ääneen). Minun kenkäni ovat hajallaan.

Tolari

(nousee).

No Tolari lähtee paikkaamaan Maija raukan kengät. (Menee oikeaan.)

Maija

(yksikseen).

Kyllä se vielä rakastaa, mutta minun pitää saada se kosimaan vaikka mikä olisi — muuten voivat sitä ruveta houkuttelemaan. (Kääntyy lähteäkseen oikealle)

Katri

(hiipii metsästä oikealta kiven taakse, kuiskaten).

Maija!

Maija

(säikähtäen).

Hyi! Kuka se on? (Kääntyy.) Ka Katri. Missä sinä olet ollut, kun sinua ei ole näkynyt herran aikoihin?

Katri.

Turkkaa paossa.

Maija.

Vai niin! Vai Turkkaa paossa! Niin kuin sinä olisit maailmassa ainoa talontyttö.

Katri.

Minun pitäisi saada tavata Turkkaa.

Maija.

Tavata Turkkaa? No mitä sinä siitä sitten pakoilet?

Katri.

Muuthan minut toimittivat.

Maija.

Kutka?

Katri.

Isä ja räätäri.

Maija.

No missä sinä olet ollut?

Katri.

Toisessa pitäjässä räätärin äitin mökillä.

Maija.

Vai niin. Ja voi minkä olet näköinen, aivan kuin haudasta noussut. Ja ihanhan sinä vapiset.

Katri.

Se akka loitsi niin kauheita —

Maija.

Hyvä jumala auta! Ja sinä rupesit siellä olemaan?

Katri.

No kun se piti minua siellä sydänmaalla kuin vankia. Mutta viimein pääsin karkuun.

Maija.

Karkuun?

Katri.

Se viime yönä kuletti minut hautuumaalle —

Maija.

Herra siunaa!

Katri.

En tiedä mikä yhtäkkiä pisti päähäni, mutta minä tuuppasin akan silmälleen!

Maija.

Entä sitten?

Katri

Sitten en tiedä mitään. Miten lienen tänne tullut?

Maija.

Metsiä olet kait kahlonut ja soita rämpi-
nyt, kun vaatteesi ovat repaleina ja hameesi
polvia myöten märkänä. — Kuule, minä lähden
sanomaan isällesi vedettömät sanat. Isäsi on
täällä tervahaudalla.

Katri

(pyytävästi ja pelolla).

Elkää menkö. Ne vievät minut kuulutuk-
sille heti.

Maija.

No mitä aiot?

Katri

(itkien heittäytyy Maijaa vasten).

En tiedä.

Maija.

Lapsi raukka. Kun ymmärtäisin jotakin.

Katri.

Kyllä Turkka ymmärtää.

Maija

(syrjään).

Niin Turkka? Minä olen sitä ylllyttänyt kihlaamaan Taurilan Helenan.

Katri.

Eikö Turkka enään olekaan tukkijoella?

Maija.

Turkasta on tehty tukkipäällikkö?

Katri.

No missä se on?

Maija.

Täällä oli äsken, mutta taisi jo mennä kylälle. Turkka asuu Taurilassa.

Katri

(tutkivasti).

Taurilassa!

Maija.

Rakastatko sinä Turkkaa?

Katri.

Kyllä Turkka sen asian tietää.

Maija.

Tietääkö Turkka? (Syrjään.) No sitten en anna hänelle anteeksi, jos hän Taurilan Heleen kihlaa. (Ääneen.) Minä haen Turkan tänne Odota sinä täällä jossakin.

Katri.

Tuolla metsässä lähellä suon laitaa on suuri tuuhea kuusi, jonka juurella on aivan kun kamari, minä olen siellä.

Maija.

Odota siellä lapseni. (Syrjään.) Jos en häntä muuten saa, niin tukasta kiskon! (Ääneen.) Minä hyppään kylälle minkä kintusta lähtee. (Kokoa hameensa, juoksee oikeaan.)

Katri.

Muut ovat vapaita ja iloisia, kuin taivaan linnut. (Laulaa hiljaa.)

Voi minun nuorta sydäntäni
Kun laulelen yksinäni,
Isä ilon kielti, kun vieraalle tahtoo
Ja hylkäsi ystäväni

Tule, tule armas kuin aamunkoitto
Mun suruni tuutijaksi,
Tule laita laulaen toivojensiltaa
Uudeksi onnelaksi,

Kultaisten lemmen onnesta
 Ei maailma voi mua estää,
 Se aamuni aatos on, iltani tuoksu,
 Se kohtalon myrskyt kestää.

(Menee metsään oikeaan.)

Huotari.

(juoksee perältä).

Minä kätken korvani johonkin, että kuulen mitä hyvää Turkka minusta puhuu, ja mitä Anni sanoo. (Ryömii pohjattomaan tynnyriin.) Jos rikkaalla on näinkään vaikea päästä taivaaseen, niin kovalle ottaa.

Turkka

(tulee perältä katsellen ympäriinsä).

Mihin sillä Huotarilla oli niin kiire? (Käy katselemaan vasemmalle ja viittaa kepillään Annia tulemaan, menee siten kuin sattumalta Huotarin tynnyrin luo, jota huvikseen alkaa koputella kepillään, mutta pari kertaa lyötyään alkaa kummastuneena sitä tarkastella varovasti ja huomattuaan Huotarin viheltää ja rykäsee. Alkaa paukuttaa tynnyriä kepillään ja hokee:) Soi soi sorapilli, paru paru pajupilli, soi soi sorapilli —

Anni

(tulee vasemmalta).

No jopa viimein tulit.

Turkka.

Onko ollut ikävä?

Anni.

Olen ollut kuolla tuskaan.

Turkka.

No käyhän tänne istumaan. (Vie Annin Huotarin tynnyrille istumaan, niin että Huotari peittyy Annin taakse.) No puhutaan nyt, mutta hiljaa.

Anni.

Minulla ei ole mitään hiljaa puhuttavaa. Minä tahdoin vain saada sinulle sanotuksi, että toisellaiseksi mieheksi minä olisin sinua uskonut. Jos minä olisin mies, ja minua tyttö rakastaisi niin kuin Katri rakastaa sinua, niin minä en heittäisi en vaikka mikä olisi. Ennen minä vääntäisin räätärilta niskat nurin!

Turkka.

No no no no no Anni! Pikaisuus ei ole hyvä muussa kuin kirppua kiinniottaissa.

Anni.

Se on hyvä muussakin. Jumal' avita minä sinuna olisin ajanut huomenna kirkolle ja ryöstänyt pois Katrin. Minkään olisivatkaan tehneet? Mutta sinussa ei ole miestä, sinä menet pitämään kihlajaisia —

Turkka.

Mutta sehän on vielä enemmän kuin paljas ryöstö.

Anni.

Kenen sinä sitten kihlaat?

Turkka.

Kenen! Tietysti Katrin! Vaan taisit luulla että minä sinut kihlaan, kun niin pauhasit?

Anni.

No sitähän minäkin!

Turkka.

No siinä nyt näet sen pikaisuuden.

Anni.

Anna anteeksi.

Turkka.

Saat, jos sinä otat ryöstääksesi Katrin.

Anni.

Huomennako?

Turkka.

Ei, vaan tänään, sieltä missä Katri on.

Anni.

Mutta enhän minä tiedä missä se on.

Turkka.

Minäpä tiedän. Katri on, niinkuin minä heti epäilinkin, — rättärin äitin mökillä.

Anni.

Ei ei ei! Pietola ei olisi suostunut lähettämään Katria sinne.

Turkka.

Ei ruveta inttämään siitä, olisiko Pietola suostunut vai ei. Mutta siellä Katri on. Minä olen nähnyt Katrin vyöliinan siellä mökin seinällä.

Anni.

Sinä olet siellä käynyt!

Turkka.

Olen. Ja nyt sinä ajat sinne minun oriilani ja tekeyt rikkaaksi talontytöksi ja tahdot nostattaa lempeä. Akka ei arvaa sinulta varoa Katria ja päästyäsi puheille, kuiskaat Kattrille, jos se ei halua lähteä —

Anni.

Minkä vuoksi se ei haluaisi?

Turkka.

Ei tiedä miten on peloiteltu. Mutta sanot minulta terveisiä, ettei ole mitään hätää, minä olen talokkaan poika.

Anni.

Sinä, Turkka, talokkaan —

Turkka

(panee käden Annin suulle).

Puita veräjään! Ei sitä tarvitse koko maailmalle huutaa ennen aikojaan.

Anni.

Mutta minkä vuoksi et Pietolalle ole sanonut jo aikoja sitten?

Turkka.

Mitäs se olisi ollut välttämätöntä. Ja luuletko, että Pietola olisi uskonut kirjoitta? Tytöt ne vain ovat niin hupsuja.

Anni.

En epäile hituakaan! — Mutta minne minä Katrin tuon?

Turkka.

Kotiaan, Pietolaan.

Anni.

No mitä hyvää siitä on, tietysti räätäri tulee sinne jo huomispäivänä.

Turkka.

Sitä toivonkin. Ja silloin minäkin tulen sinne, väännän räätäriltä niskat nurin -- ja ruvetaan tanssimaan Katrin ja minun kihlajaisia.

Anni

(nousee).

Voi kun olen iloinen!

Turkka.

Ja onnellinen?

Anni.

Niin että olen ihan pakahtua. — Mutta kuule Turkka. (Istuu tynnyrille.) On muuan paha juttu. Pietola on velkaa —

Turkka.

Minä tiedän. Mutta pistetään ukolle rahat kouraan ja katkaistaan räätäriltä se nyöri. Käske Pietola tänne. (Nousee.) Ja joudu itse pian kylälle.

Anni.

Minä joudun pian. (Yrittää lähtemään.)

Turkka.

Saakeli kun olin unohuttaa! Kuule tulehan tänne.

Anni

(palaa takaisin).

Mitä vielä?

Turkka asettuu seisomaan Annin kanssa selin.

Anni

(nauraen).

Mitä nyt?

Turkka.

Nyt sata muiskua — yksi — kaksi — kolme —

Anni

(kääntyy).

Oletko sinä Turkka hullu!

Turkka

(seisoo liikauttamatta).

— neljä, viisi, kuusi, seitsemän --

Anni.

Turkka! Kuule!

Turkka

(kuin edellä).

— kahdeksan, yhdeksän, kymmenen —

Anni.

Herra jumala! Onko se menettänyt järkensä?

Turkka

(työntää Annia menemään).

No nyt saat jo mennä.

Anni.

Mitähän sillä taas on kujeita? (Menee vasempaan.)

Turkka

(syrjään).

Nyt se tynnyristä puhkeaa myrsky! (Vetäytyy piiloon).

Huotari

(tulee tynnyristä).

Eipä se nyt Annin pata kuohunut kymmenellä muiskullakaan. (Laulaa.)

Mammani minua varotteli kotoa lähtiessä,

Sanoi maailmalla on niin paljon petollista kansaa.

(Menee oikeaan).

Turkka.

No on se mies. Löttösen saappaanpohja!

Pietola

(tulee vasemmalta, kiihdyksissään).

Minä arvaan asiasi, mutta minä en suostu, en!

Turkka.

Sitte olette pätkähullu. Nyt maksetaan hyviä hintoja.

Pietola.

Hyviä hintoja? — Kumpikohan meistä tosiaan on huullu?

Turkka.

Te.

Pietola.

Etkös sinä puhu Katrasta?

Turkka.

En.

Pietola.

No mistä hitosta sitten?

Turkka.

Tukkimetsästä.

Pietola.

Tukkimetsästä?

Turkka.

Niin. Myyttekö metsää?

Pietola.

Niitäkö ostetaan?

Turkka.

Ruvetaan hiljalleen ostamaan. Rupeatteko kauppoihin?

Pietola.

Nytkö heti?

Turkka.

Päätetään kaupat sitten toiste, mutta minä annan nyt käsirahoja, sillä puheella ettette myy kenellekään muulle. Suostutteko?

Pietola.

Kyllä minä suostun —

Turkka.

Tuossa on viisituhatta markkaa, vai tahdotteko enemmän?

Pietola.

En, en, tässä on liikaakin. — Mutta pitäisi olla todistajat —

Turkka.

Luuletteko että rahat eivät ole oikeita? — Oikeita ne ovat, vaikka ovatkin vanhoja ja likaisia.

Pietola.

Oikeitahan nämät rahat ovat, näenhän minä, mutta pitäisi olla todistajat että minä olen rahat saanut.

Turkka.

Mitä todistajia siihen tarvitaan. Rikas ei ole aina rikas, mutta rehellinen on aina rehellinen. (Menee oikealle.)

Pietola

(katselee vuoroon rahoja käsissään vuoroon Turkan jälkeen).

Rehellinen on aina rehellinen. — Ja minä sanoin tuota poikaa heittiöksi. Nyt Pietola raukka saat hävetä!

Rättäri

(tulee kiireellä oikealta).

Pietola, onko Katri täällä?

Pietola.

Sehän on siellä tätinsä luona.

Rättäri.

Ei se siellä ole.

Pietola.

Kuka sanoi ettei se ole siellä, vai kävitkö itse?

Rättäri

(hämillään).

Se ei — tuota — ei se siellä ole ollutkaan.

Pietola.

No sepä olisi ihme, kun minä itse sen sinne vein.

Rättäri.

Mutta Turkka olisi sen pian sieltä siepannut ja sen vuoksi toimitin Katrin äitini mökille.

Pietola.

Äitisi mökille! (Katsoo pitkistään rättäriä). Tie-däthän mikä ihminen äitisi on?

Rättäri.

No ei siellä Katria mitenkään pahoin ole pidetty.

Pietola.

Mutta se ei ole enään sielläkään?

Rättäri.

Se on karannut.

Pietola.

Karannut! Milloin?

Rättäri.

Viime yönä.

Pietola

(masentuneena).

No siinä on minulle rangaistus.

Rättäri.

Niinhän surette kuin olisi hän haudassa.

Pietola.

Jos olisi kunnialla haudassa, niin olisi minulla edes puhdas omatunto, mutta se on juosut järveen.

Rättäri.

Ei sitä niin vain järveen juosta.

Pietola.

Siitä ei ole pitkä aika kun äitisi mökiltä juoksi järveen tyttö, joka siellä oli lemmelle loitsittavana. Voi rättäri sinua minkä teit!

Rättäri.

Mutta minä panen pääni pantiksi, että Katri on juossut Turkan syliin.

Pietola.

Kunpa vain olisi hengissä, vähän muusta.

Rättäri.

No Turkan kätkössä se on, panen taloni vetoa. Siellä oli äitin mökillä käynyt eilen illalla muuan mies, jota äiti oli epäillyt. Komealla mustalla oriilla oli ajanut. Se on ollut Turkka.

Pietola.

No sekö sen oli vienyt?

Rättäri.

Ei se ollut vienyt, sillä Katri oli ollut aittassa makaamassa, mutta äiti arveli, että jos se on saanut jotenkin annetuksi merkkejä.

Pietola.

Oli miten oli, tästä pitää saada jotakin selvää heti. Mistähän sen Turkan tapaisi?

Rättäri.

Meidän on saatava Katri kuulutuksille huomenna.

Pietola.

Kunhan saadaan ensin tietää, onko hengissäkään. (Rientää perälle.)

Katri

(hiipii metsästä kiven taakse).

Ei Turkkaa kuulu.

Rättäri

(huutaa Pietolan jälkeen).

Sanokaa, että jos ei Katri suostu, niin joudutte taloltanne.

Katri

(ryntää esiin).

Joudummeko talottomiksi?

Rättäri.

Kas täällähän sinä olet!

Katri.

Äitinne sanoi että meiltä myydän talo ryöstöllä.

Rättäri.

Ja se on tosi. Isäsi joutuu kerjuulle. Ja entä sinä? Luuletko Turkan välittävän sinusta köyhänä?

Katri.

Voi meitä onnettomia!

Rättäri

Oma syysi, kun olet niin uppiniskainen. Jos suostut tulemaan minulle, niin sitten ei ole hätää. Elät rikkaammin kuin koskaan ennen. (Lähestyy.) Kuule! Kirkon kylästä ostetaan ko-
mein talo, laitetaan keinutuolit ja suuret peilit, niin kuin herroissakin. Anturakengässä aina astut ja vapriikivaatteesta tehdään leningit. (Lä-
hestyy.) Sinusta tulee niin mahtava, että kun missä kulet, niin ihmiset nöyrästi vetäytyvät syrjään. Ja kun menemme kirkkoon, niin joukko kirkkomäellä jakautuu halki ja me kuulemme nimiämme kuiskattavan. (Yrittää ottamaan kiinni.) Kuule, kuule. Pidetään tanssihätät! (Ottaa vartalosta.)

Katri.

Päästäkää! Päästäkää!

Rättäri.

Sinä suostut?

Katri

(hätäillen).

Missä isä on?

Rättäri.

Minä haen hänet. (Juoksee perälle.)

Katri.

Minä en voi! Ennen kerjään. Turkka ei hylkää minua. Kunpa hän vain tulisi. (Hätäillen katselee ympärilleen ja vetäytyy kiven suojaan.)

Huotari

(tulee oikealta).

Minä tahdon sille kavalalle sanoa vasten silmiä! (Koputtaa pari kertaa tynnyriä, rykäisee ja viheltää.)

Katri

(itseksensä).

Mitä tämä merkitsee?

Huotari

(koputtaa kovasti tynnyriä).

Soi soi sorapilli paru paru pajupilli —

Katri.

Tulenkohan minä hulluksi?

Huotari.

Soi soi sorapilli paru paru pajupilli —

Anni

(tulee vasemmalta kontti käsiavarrella).

Mitä maailmanrumpua sinä nyt soitat?

Huotari.

Ähä! Eivätpä merkit pettäneet!

Anni.

Mitä sinä meinaat oikein?

Huotari.

Uskot kai nyt, että Turkan kihlajaiset ovat huomenna?

Anni.

Uskon!

Huotari.

Ja tiedätkö kenen Turkka kihlaa?

Anni.

Muutaman talontytön.

Huotari

(hiljaa, vaan kiihtyneenä).

Entäs ne kymmenen muiskua?

Anni

(kummastuu, mutta sitten aivan kuin huomaten silmää tynnyriin ja purskahtaa nauramaan).

Huotari.

Mitä sinä naurat?

Anni.

Katsopa Huotari tuonne tynnyriin.

Huotari.

Mikä siellä on? (Kumartuu katsomaan.)

Anni

(vetäsee kontin Huotarin päähän).

Siellä oli äsken sama hupsu, joka nyt on kontissa. (Työntää Huotaria juoksujalassa edellään oikeaan.)

Katri.

Turkan kihlajaiset huomenna! (Tulee esiin.) Voi Turkka, Turkka! (Peittää hetkeksi aikaa kasvonsa vyöliinaan ja sitten laulaa).

Ol' ennen mullakin kultainen,
 Kaunokainen ja herttainen,
 Silloin ma laulelin onnestain,
 Riemusta sykki mun syömein vain.

Vaan ystävä jätti mun yksinään
 Vaivein, huoliin, ikävään,
 Siitä on nyt lauluni lyhyinen,
 Siitä on nyt soittoni suruinen.

En kultaani koskaan jättänyt ois,
 Mutta sen maailma sai multa pois,
 Ei se nyt kuule mun lauluain,
 Eikä se huoli mun huolistain.

Turkka

(laulaa perällä).

Tälläpä pojalla on välkkyvä varsa
 Vieterikärriksen eessä.

Katri.

Turkka! (Jää kuin kivettyneenä seisomaan.)

Turkka

(lähempänä laulaa).

Vuotahan varsani kohta sa välkyt
 Pappilan kuistin eessä.

Katri pudottaen harteille valuneen huivin menee kiven taakse ja toivottomana heittäytyy itkemään.

Turkka

(tulee perältä ja käy katselemaan vasempaan).

Onkohan se Anni jo mennyt? (Huomaa huivin,
 jonka ottaa käteensä). Mitä? Kattrille ostamani huivi!
 Ja niin haisee voiteelta! (Nauraa.) Rättärin äi-
 tin myrkkyä minun rakkauttani vastaan. (Vie hui-

vin puunoksalle kiven etupuolelle.) Pannaan tuohon, niin eivät tee varekset pesäänsä ainakaan tuohon puuhun! (Huomaa Katrin, hämmästyy ensin ja sitten riemastuu.) Ympäri tuvan minua etsittiin, minä vain pankolla makasin! (Istahtaa Katrin viereen.) Löysimpä, löysimpä löytökäisen, oman kullan kuppuraisen, oman ilokäkeni. — Mutta näytähän nyt minulle silmäsi pitkästä ajasta. (Kurkistaa vyöliinan alle.) Hoo! Täällähän sataa kuin saavista kaataen. Mitä itket pieni lintu, lintu tuima tuikuttelet? Haasta huolesi minulle.

Katri.

En haasta sinulle enkä kenellekään.

Turkka.

Mitä?

Katri.

Sitä, että meillä ei ole enään mitään välejä, ei entisiäkään. Minä olen ollut lapsi.

Turkka.

No nyt on ihme!

Katri.

Minä menen naimisiin räätärin kanssa!

Turkka.

Katri kulta, sinä et ole järilläsi.

Katri.

Ennen en ole ollut, mutta nyt olen.

Turkka.

Ovatko rättärin äitin temput tosiaan tehonneet?

Katri

Sinä käskit minun luottaa sinuun — muistatko? Se oli viimeinen sanasikin. Minä olen luottanut kärsiessäni kidutusta.

Turkka.

Mutta, lapsi kulta, puhu suusi puhtaaksi.

Katri.

Minä tiedän että sinä huomenna pidät kihlajaisiasi.

Turkka.

Ahaa! Sitäkö se on? Joko sinä olet ehtinyt sen kuulla?

Katri.

Anni tuossa äsken sanoi Huotarille. Se on siis tosi?

Turkka.

Tosi!

Katri.

Sinä kihlaat Taurilan Helenan.

Turkka.

Sanoiko Anni niin?

Katri.

Ei —

Turkka.

Sitähän minäkin.

Katri.

No kenen kanssa sinä pidät kihlajaisiasi huomenna?

Turkka.

Koeta arvata Katri! — Minä käskin sinun luottaa minuun, mutta etpä jaksanut loppuun asti. (Hyvällän.) No ei ole ihmekään. Hyvin oli jo jaksettu. Elä itke enään, ei ole mitään itkemistä.

Katri.

Mutta minä en olekaan talontyttö enään, minä olen köyhä.

Turkka

Köyhältä sinä raukka ainakin näytät. Mutta ei haittaa, jos oletkin köyhä. Minä olen tukkipäällikkö ja ansaitsen suuria rahoja, sinä rupeat kahvinkaupusteliaksi ja saat joka päivä hameentaskullisen lantteja. Mehän elämme hyvästi. Ja ajattele miten meillä on hauska. Kesät täällä joella kuusten juurilla kuppelehdimme ja talveksi laitamme majamme korpeen, jossa elämme autuaassa rauhassa. Tyydytkö?

Katri.

Minä tyydyn sinun kanssasi vaikka mihin, mutta isä raukka —

Turkka.

Isäsi on taas talonsa herra ja rikas. No niin. (Vetää vyöliinan Katrin silmiltä.) Näytähän kun pyyhittään lapsen silmät, että on vähän somemman näköinen. Kas noin. — Ja nyt lähdemme isäsi puheille. Pelottaako?

Katri.

Ei! Minä en muille mene, vaikka henki otettaisiin. (Tarttuu Turkkaan kiinni.) Enkä sinusta enään eroa, vaikka kaikki Pietolan hevoset pantaisiin kiskomaan.

Turkka.

Hyvinhän ne akan yrtit tehosivatkin! (Menevät vasempaan.)

Pietola ja Rättäri tulevat perältä.

Pietola.

Kai se on suostunut, kun sinä niin vakuutat. Mutta eihän sen vuoksi tarvitse niin tulista kiirettä pitää.

Rättäri.

Vaan niinhän oli päätetty, että huomenna kuulutuksille.

Pietola.

Mutta nyt minä päätän niin, että ei vielä huomenna kuuluteta.

Rättäri.

Vai niin, ja minkä vuoksi?

Pietola.

Sen vuoksi, että omatuntoni äsken heräsi minua nuhtelemaan, että olen väkivaltaa tehnyt lapselleni.

Rättäri.

Tuntuu siltä kuin Pietola alkaisi katua, että on minulle luvannut tyttänsä.

Pietola.

En sitä kadu. Minä suon hänet sinulle ja suon sydämestäni. Mutta hänen pitää suostua sinuun omasta halustaan eikä mistään pakosta, sillä en tahdo ottaa omalletunnolleni hänen elämänsä onnea. Antaa hänen nyt olla kotosalla ja tyyntyä järkiinsä. Ja sitten —

Rättäri.

Kyllä minä nyt Pietola ymmärrän. Te vain tahdotte vitkuttaa asiaa, saadaksenne taloonne tuon tukkilaisen.

Pietola.

Mitä sinä mies puhut?

Rättäri.

Minä puhun selvää kieltä. Heti kirkolle ja kuulutuksiin!

Pietola.

Tuollaista kieltä veikkonen elä puhu!

Rättäri.

Te olette minua petkuttanut ja luulette voivanne vielä petkuttaa, mutta siitä tulee loppu. Suostutteko nyt lähtemään vai ette?

Pietola.

En!

Rättäri.

Ja tässä on mies joka ei isosti rukoile. (Uh-
kailleen.) Pietolan talo on minun!

Pietola.

Sinun?

Rättäri.

Niin. Tuossa ovat paperit ja huomenna kuulutetaan Pietolan talo myytäväksi niin että räikää!

Pietola.

No nyt minä sinut tunnen! Ja tuollaisen tähden minä olen räähännyt lastani ja ajanut luotani miehen, joka oli minulle kuin oma poika?

Rättäri.

No ottakaa nyt se vävyksenne. Hyvästi!
(Yrittää lähtemään.)

Pietola.

Elä mene rättäri. Tulehan tänne. Emme näin erkane. — Velka on neljätuhatta markkaa. Mutta sinulla on ollut paljon vaivaa ja puuhaa, tuossa on sinulle viisituhatta. Paperit tänne. — Tänne paperit! Ja nyt erotaan mielihyvällä,

jos vain saan lapseni takaisin terveenä. — Tuol-lahan sen huivi on. Se raukka on varmaan tuonne metsään paennut sinua — paholaista! (Lähtee kiiruusti metsään oikealle.) Katri, Katri hoi —

Rättäri

(on koko ajan tyhmistyneenä katsellut rahoja käsissään).

Nyt se myrkyn lykkäsi! Sssaa —

Poro-Pirko

(juoksee oikealta rättäriin kaulaan).

Olipa se hauska, olipa se hauska. Pitääkö rättäri nyt seurat?

Rättäri.

Seuratko?

Poro-Pirko.

Niin kun ette ole niin pitkään aikaan pitänyt seuroja. Ja kun viimeksi kävitte meidän kylällä, niin sanoitte, että ensi kerran tullesanne pidätte seuroja koko viikon. •

Rättäri.

Kylläpä minä nyt taidan joutaa pitämään seuroja.

Poro-Pirko.

No se on hauska. — Kuulkaa, niistä Pertunleskivainajan rahoistahan tulee juttu, minut on haastettu todistajaksi.

Rättäri.

Onko haastettu?

Poro-Pirko.

Äsken juuri sain haasteen.

Rättäri.

Se on paha juttu! (Jää tuijottamaan eteensä).

Poro-Pirko.

Niin minäkin luulen, ja se olisi oikein että Pietola joutuisi linnaan.

Pahna-Maija

(juoksee oikealta rättäriin kaulaan).

Arvasinhan minä! Oikeassapahan olin, että tänne se rättäri on tullut.

Poro-Pirko.

No hetihän minä sanoin —

Pahna-Maija.

Sanoit, kun sittenkin vielä intit, kun minä näytin räätärin saappaan jäljen.

Poro-Pirko.

Ole sinä vaiti! Kyllä minä räätärin jälet tunnen yhtähyvin kuin sinä. Ja minä jo aamulla sanoin, että saadaan nähdä, että räätäri tulee tänä päivänä meidän kylälle, minulla kun niin suuta syyhytti —

Pahna-Maija.

Minullahan sitä syyhytti! Minähän hieroin myötäänsä ja sanoin —

Poro-Pirko

Etkö muista, kun sanoin että mitähän minulla nyt niin tulisesti suuta kutkuttaa —

Pahna-Maija.

Niin kutkutti sinulla suuta, kun Leenan tuloista arvasit että räätäri on tullut meidän kylälle, sillä kun Leena kerran on meidän kylällä, —

Poro-Pirko.

Leenalla oli räätärillemme hyvin tärkeä kirje.

Rättäri

(havautuen).

Kirje?

Pahna-Maija.

Sen vuoksihan minä läksin juoksemaan tänne asti.

Rättäri.

No onko sinulla se kirje?

Poro-Pirko.

Eihän sillä ole! Minähän sen olisin tuonut, mutta Leena ei antanut, sanoi itsekin jaksavansa kantaa.

Rättäri.

No missä se on Leena?

Poro-Pirko.

Kyllä se tulee, mutta eihän se vaivanen ihminen jaksanut juosta niinkuin minä. (Pahna-Maijalle.) Etpä piisannut sinäkään minulle juoksemassa, vaikka minä lankesin.

Leena

(tulee nilkuttaen oikealta, toisessa kädessä kirje, toisessa hame).

Tuossa on kirje rättäriille. Me Junnilan emännän kanssa lähdimme tuomaan kirkolta

sitä, kun siinä oli päällä että tärkeä. (Akoille.)
Tuolla tiellä oli hame. Onko se kumman teistä?

Poro-Pirko.

Minun hameeni. Minulla tuli niin kiire lähtö, että en joutanut sitä oikein panemaan kiinni, niin se on solahtanut tielle.

Pahna-Maija.

Kiire lähtö tuli minullekin, sinne jäi lapsi huutamaan. (Lähestyy räätäriä.) Pitää kai se räätäri seurata?

Poro-Pirko

(kiskasee Pahna-Maijan pois).

Sinä tyhmä olet kun et anna räätärin rauhassa lukea kirjettään! Ei tiedä kuinka tärkeä on.

Räätäri

(joka koko ajan on syrjässä jännityksellä lukenut).

Vai niin! Elinkautinen vanki!

Leena.

Herra siunaa, kuka onneton?

Räätäri.

Tämä tukkilaisten päällikkö, Turkka. (Lukee edelleen kirjettä.)

Leena.

Hyvänen aika! Niin kaunis ja iloinen mies.
Ei suinkaan.

Poro-Pirko.

Minä olenkin sanonut, että se ei ole oikea mies. Tuollaiset ne juuri, kuin Turkka, ovatkin niitä paraita veitikoita.

Pölhö-Kustaa

(tulee perältä).

Mitä te täällä teette?

Poro-Pirko.

Mitä sinä täällä teet?

Pölhö-Kustaa.

Kustaa on tukkipoikana ja Turkka antaa Kustalle lantteja.

Pahna-Maija.

Se opettaa tuon poika raukankin rosvoksi.

Poro-Pirko.

Sinä Kustaa et saa olla Turkan kanssa. Se on paha mies, pahantekijä.

Pahna-Maija.

Murhamies.

Leena.

No eihän sen tarvitse olla murhamies.

Poro-Pirko.

Joka kerran on elinkautinen vanki, niin se on murhamieskin.

Pahna-Maija.

Eikä laki tuomitse, jos sanookin murhamieheksi, sillä tuollaisen rautavangin saa vaikka ampuu ja kruunu maksaa siitä palkinnon.

Pölhö-Kustaa.

Antaako kruunu kirkkaita hopeoita?

Poro-Pirko

(nauraen).

Antaa oikein kirkkaita ja paljon.

Pölhö-Kustaa.

Kukkarollisenko?

Pahna-Maija.

Kaksikin kukkarollista!

Pölhö-Kustaa

(itseksseen).

Kustaa menee hakemaan pussinsa. (Menee perälle.)

Leena.

Elkää hyvät ihmiset puhuko noin ajattelemattomasti. Tuo vähämielinen poika voi vielä mennä ja ampua.

Poro-Pirko.

No ei mene, sillä rättäri tietysti pistää Turkan köysiin.

Pahna-Maija.

Ja jos ampuisikin, niin ei siitä Kustalle olisi kerrassaan mitään.

Leena.

Mutta ajatelkaa toki hyvät ihmiset että kuolematon sieluhan se on vangillakin.

Poro-Pirko.

En minä ole nähnyt eläissäni toista niin hupsua vanhaapiikaa kuin tuo Leena. Kun puolustaa pahantekiöitä!

Rättäri

(itseksseen).

Hyvä tulee. Nyt minä Pietolalle näytän.
(Ääneen.) Elkää puhuko tästä kenellekään mitään ettei Turkka saisi vihiä. Minä hänet sopivassa tilaisuudessa pistän köysiin. Ja nyt lähdemme seuroihin. (Menee oikeaan. Akat seuraavat.)

Pölhö-Kustaa

(tulee pussineen perältä, ottaa saappaan kiven alta ja pistää pussiinsa).

Kaksi kukkarollista kirkkaita hopeoita. (Vennyttää suunsa leveään nauruun.) Kustaa menee Kettumätilta varastamaan pyssyn. (Nostaa pussin selkäänsä ja menee oikeaan.)

Turkka ja Katri tulevat vasemmalta.

Turkka.

Mutta siellä on Pietolan kontti. Mitä se siitä olisi jättänyt, jos olisi kotia lähtenyt?

Katri.

Mutta missähän se on?

Pietola

(metsässä oikealla).

Katri hoi! Katrii! Tule lapseni, mennään yhdessä Turkan luo. (Tulee näkyviin.) Katrii!

Katri.

Isä! (Juoksee Pietolan syliin.)

Pietola.

Lapseni, tyttö raukkani, anna minulle anteeksi. — Voi miten sinua on pidelty! (Vie hänet Turkan luo asettaen Turkan kainaloon.) Siinä on sinun turvasi.

Turkka

Nyt minut taidetaan ottaa Pietolaan isännäksi?

Pietola.

Yhdellä ehdolla.

Turkka ja Katri

(toisilleen).

Mitähän kummaa se on?

Pietola.

Teidän pitää pyhästi luvata, että niin kauan kuin minä elän ja kykenen minulla on yksinomainen oikeus soudattaa lapsia.

Maija

(Juoksee kiireesti oikealta, pysähtyy hämmästyneenä).

No täällähän niin rakkaasti helsataan ja Pietola on kuin voi päiväpaisteessa! — Ja minulla on ollut sellainen hätä. Olen kylällä asti käynyt ja sen tuhannetkin mutkat juossut kieli vyön alla.

Pietola.

No juokse nyt samaa kyytiä takasin kylälle Pietolaan, ja sieltä kahdella hevosella kirkolle hakemaan kihlajaisvarustuksia riittämään koko tukkipoikajoukolle.

Maija.

Nyt minä syleilen teitä Pietola, siinä ei auta mikään.

Pietola.

No anna tulla! (Syleilevät.)

Tolari

(tulee oikealta, käy nykimään Maijaa).

Maija! Maija! Ottiatuota Maija ottiatuota!

Maija

(välittämättä Tolarista).

Kyllä se on niin hauska, kun ne saavat toisensa, jotka toisiaan rakastavat.

Tolari.

(nykii).

Ottiatuota, ottiatuota —

Maija

(Tolarille).

Mitä sinä kiskot niin että hameet ratkeavat? Mikä on hätänä?

Tolari.

Ottiatuota puhutaan ottiatuota nyt ottiatuota siitä ottiatuota mökistä —

Maija.

Niin nyt! Minkä vuoksi et äsken puhunut tai jo aikoja ennen? Nyt ei ole aikaa. Minun pitää joutua hommaamaan kihlajaisia.

Tolari.

(paiskaa kirjan maahan).

Tuota en sitten tarvitse!

Maija.

(tukistaa Tolaria).

Vai sinä kirjakultaa sillä tavalla! Tuossa, ota kauniisti käteesi ja laita se jokapäiväinen leipä päähäsi sillä aikaa kun minä olen kirkolla. (Naurusuin.) Minä tuon sinulle sieltä jotakin. (Juoksee oikeaan.)

Tolari.

(itseksensä).

Minä luulin ottiatuota, mutta eihän se taidakaan Pietola ottiatuota — anna anteeksi katkismus. (Pyyhkii ja pistää kirjan taskuunsa.)

Kasuri, Oterma ja muita tukkilaisia tulee oikealta perältä.

Kasuri.

Mitähän se tuo meidän Maija oikeastaan meinaa, kun se lentää kuin päätön kana, edestakaisin vain sinkoilee. Äsken tännepäin juostessaan komensi meidät kaikki hakemaan Turk-

kaa ja nyt se jo tuolla juosta piristää häntä torvella!

Pietola.

Antaa meidän Maijan nyt lentää. Ja sinä Kasuri sillä komealla äänelläsi kutsut kaikki tukkipojat huomiseksi Turkan ja Katrin kihlajaisiin.

Kasuri.

Kiitos ja kunnia kaikkein puolesta.

Oterma.

No siihen me pojat emme muuta kuin iloisella mielellä huudamme että hölöööö!

Tukkilaiset huutavat ja huiskuttavat lakkejaan.

Kasuri

(ottaa pienet paaret).

Pojat, tukkilaisten morsian kunnian ja arvon mukaisesti kotia. (Istuttaa Katrin paareille.)

Tukkilaiset laulaen kantavat korkealla Katria.

Esirippu alas.

Neljäs näytös.

Pietolan pihamaa koristettuna. Oikealla pirtin kuisti. Vasemmalla aittarakennuksia. Perällä aita veräjäineen. Pihalla raheja istuimiksi. Takana järvimaisema.

Tukkilaiset

(koristuspuuhissa laulavat).

Hei tukkipojat ne poikia maksaa, joka sen oikein tietää.
Kesän ja talven kuin tanssin ne jaksaa ja tuulen ja sään ne
sietää.

Hei tukkipojat ei turvetta kaiva, ne sinisiä selkiä seilaa.
Tukkipojall' on tuska ja vaiva muistella montako heilaa.

Hei tukkipoika ei surua tunne, se koskia laskee ja laulaa.
Meni jos minne ja kulki jos kunne, niin tuli se tyttöjen kaulaan.

Hei tukkipoika se koskessa hyppää sen pyöriävän pölkyn vaaraan.

Hei kaikista tytöistä paljon se tykkää, mut ottaa omaksi paraan.

Hei tukkipojat ne paljon maksaa, ne maksaa tuhansia,
Ne sieviä, sinisiä silmiä maksaa ja poskia punasia.

Maija

(tulee pirtistä).

No pojat, kyllä se jo välttää. Siistitkää
vain itsenne, sillä pian kai kylänväki tulee.

Kasuri.

Eipä sitä ihminen enään tämän koreamaksi pääse.

Maija.

No et suinkaan aio roikailla tyttöjoukossa paitahisasillasi!

Kasuri.

No jos eivät tytöt ole ennen nähneet puhdasta paitaa, niin nyt näkevät, oikein sinun pesemäsi.

Maija.

Mene pirttiin, minä tulen antamaan sinulle Tolarin puseron. Minä en ole Maija, jos en vielä sinulle toimita eukkoa, joka sinua vähän kyöräisi, sen junnikka! (Työntää menemään pirttiin.) Ja sinulla Otermä tuollaiset saapaslottanat!

Otermä.

Mistäpä tähän kiireeseen ehti paremmat saada.

Maija.

Viime viikolla teit itsellesi uudet saappaat, mutta sinä olet taas ne kortilla menettänyt. Mene pirttiin sinäkin, minä tulen antamaan sinulle Turkan työsaappaat. Minä olen sinulle niin vihassa, että! Sen kuvatus! (Pyöräyttää hänet menemään pirttiin. — Kolmelle piikatyölle, jotka seisovat pihalla puhellen tukkilaisten kanssa.) Ja te tytöt täällä joutilaina!

Kuule sinä: mene pesemään astioita, mutta elä säre, torkkujainen. Ja sinä mene kuorimaan maitoa, että saadaan kermää. Ja sinä heti koetaan paahtamaan kahvia, mutta elä polta. Kun alkavat ruskettua, niin huuda minua.

Tytöt juoksevat kukin eri taholleen ja tukkilaiset hajautuvat pihalta.

Maija

(katsellen perälle).

Sinne se Tolari jäi koko päiväksi. Kun ei vain lie karannut kirjansa ääreen. — Tuoltahan se raukka näkyy tulevan. Minä haen sille sen lakin. (Juoksee pirttiin.)

Tolari

(tulee perältä, hivellen kasvojaan).

No ei suinkaan nyt voi sanoa, että ovat likaiset, kun hieroin kaiken sen Maijan saippuan. — Mutta kyllä se on soma ihminen tuo Maija, laittaa ja siistii vaatteet ja tuo saippuat ja sanoo: Tolari, mene nyt ja pese silmäsi ja oikein hyväksi. (Laulaa).

Kuinkahan nuhjotti Aatami parka
Ennen kun Eevan nai — nai?
Paikatta vilkutti nuttunsa sarka,
Musta oli paitakin kai — kai.

Voi sua Aatami, tunnenpa vaivas
Eevatta turjotit, ai — ai.
Eevan kun kihlasit selkeni taivas,
Elämä lystin sai — sai.

Mutta minä en ole vielä kihlannut. Sitten se vasta taitaakin tulla oikein lysti, hihihihiiii! — Minä kihlaan nyt heti, kun se tulee. Tässä se käski minun odottaa. (Vetää rahin istuimekseen.)

Anni ja *Huotari* tulevat vasemmalta jällekkäin, *Anni* takaperin, kahvipannu ja muita tavaroita käsissä.

Huotari

(maanitellen *Annia*, laulaa).

Katkerä on kahvia juoda ilman sokeritta.

Katkerä on poian olo ilman toveritta.

Anni

(laulaa).

Tukkilaisen toveriksi elä herra saata,

Häpeä on nätin tytön lautan pontulla maata.

(Pyyhkäisee vähän nokea *Huotar*in poskeen ja peräytyy nauraen, jolloin keikahtaa istulleen *Tolar*in syliin, mistä, kirkaisten hypähtää.)

Eikö tuolla ole muuta tehtävää kuin tuossa keskellä tietä tollottaa!

Tolari

Niinkuin ei muka olisi mieleesi, kun saat istua poikain sylissä!

Anni

Sinäkin muka poika! (Tuhrii noella *Tolar*in kasvot ja juoksee pirttiin.)

Tolari

Se on sukkela kun orava. — Sinä *Huotari* saat siitä sievän kultan. Mutta mene ensin pesemään silmäsi, kun ovat noessa. Hihhi.

Huotari

(ottaa pienen peilin taskustaan).

Ka peijakas!

Tolari.

Hihhihi. Mutta mitäs sanot minun naamastani?

Huotari.

Niin on kuin pesty kekäle! (Menee pirttiin.)

Tolari.

Niinpä minäkin luulen, että pestyn näköinen sen pitäisi olla. Mutta kyllä sitä kihelmöipikin!

Maija

(tulee pirtin portuille korea lakki kädessä).

Siellähän se Tolari istuu odottamassa. (Yrittää Tolarin luo.)

Piikatyttö

(perältä vasemmalta huutaa).

Maija! Maija! Maija!

Toinen piikatyttö

(aitasta vasemmallalta).

Maija! Tulkaahan tänne katsomaan!

Kolmas piikatyttö

(pirtin portailta).

Maija! Heti tänne!

Piikatyttö

(tulee näkyviin perällä vasemmalla kädessä kahvinpaahdin, jota pudistaa).

Maija, Maija! Nyt nämä palavat!

Maija.

Mutta tämänhän sotaa on! (Takaa päin vaihtaa Tolarin päähän uuden lakin ja juoksee perälle vasemmalle.)

Tolari

(ottaa lakin päästään ja katselee).

Niin on korea, että hirvittää. (Panee päähänsä.) Nyt minä taidan näyttää niin kuin olisin vasta rippikoulun ijässä. Mutta kun en saanut tavata sitä Maijaa. Sillä raukalla näyttää nyt olevan niin kiire että aivan se sotkeutuu näppäryyteensä. - Minäpä käyn sillä aikaa koettamassa miten se alkaa luku luistaa uudella lakilla. (Menee vasempaan.)

Turkka ja Huotari tulevat pirtistä käsikynkässä.

Huotari.

Sinä olet niin monta kertaa minua puijannut, etten lepy ennenkuin minäkin saan sinua puijata.

Turkka.

Miten sinä puijaat?

Huotari.

Jos en muuten, niin samalla tavalla kuin suomalaisen puijasi venäläistä: möi kaksi ketunahkaa yhdestä.

Turkka.

Mutta mitä annat, jos sittenkin toimitan Annin ja sen »muutaman tukkilaisen» kihlajaiset tänne tänne?

Huotari

(ottaa kengän taskustaan).

Saat tämän.

Turkka

(katsoo pitkistään kenkää syrjäsilmillä).

Siinäkö on Pertun leskivainajan kenkä?

Huotari.

Katso peijakasta kun arvasi heti!

Turkka

(purskahtaa nauramaan).

Et minua sillä puijaa!

Huotari

(pistää kengän taskuunsa).

Annahan olla, koetetaan vielä toinen kerta!

Turkka.

Koeta vain, mutta paremmin. — Vaan tuossa tulee Anni. — Kuule, sano niin että sinä et nyt enään välitä Annista. (Lähtee pirttiin päin ja Annin ohi mennessään sieppaa hänen huivinsa.)

Anni

(tullen pirtistä menee Huotarin luo, uteliaana).

Mitä sillä Turkalla oli sinulle asiaa?

Huotari

(seisoo selkäkenossa, jalat hajallaan ja kädet puuskassa).

Sanoi että mykkyp röö!

Anni.

Mitä se on?

Huotari.

Minä olen tukkipäällikkö!

Anni.

Sinä tukkipäällikkö!

Huotari

(laulaa).

On niitä kukkia muuallai ei niityn mättähillä,
Hei! on niitä tyttöjä muuallai ei tään kylän emännillä.

Anni

(painautuen lähelle Huotaria, laulaa).

Herrainpäivillä on päätetty, että nätti se naida pitää,
Hei! löydätkö toista tään tytön moista? Siit' ei tule mitään!

Turkka

(laulun aikana hiipii heidän taakseen ja huivilla sitoo käsivarret yhteen).

No Huotari! Nyt ei pääse pata kuuh-
maan! (Lähtee pirttiin.)

Anni.

Voi voi Huotari! Päästä, päästä!

Huotari.

Mene, mene.

Anni.

Voi tulla ihmisiä.

Huotari.

Sen lystimpi!

Anni.

Minun pitää mennä äitin luona käymään.

Huotari.

Minun pitää lähteä tuonne pirttiin. (Yrittää,
vetäen Annia mukanaan.)

Anni.

(hädissään).

Tiedäthän sinä Huotari — että rakastan-
han minä sinua!

Huotari.

No sitten ei hätää. (Laulaa).

Tula tuulan tuli tuli tei
Emme erkane konsana ei.
Mesimarjani, pulmuni, pääskyni mun,
Paras aarteeni oot sinä mun, minä sun.
Mitä toivoisin minä muuta!

Anni

(laulaa).

Tula tuulan tuli tuli tei,
Oma onni se yhtehen vei.
Ja tulkohon hallat, harmit ja muut,
Ilo huoleton meillä on, naurussa suut
Ja kirkkaana päivä ja ilta.

(Laulavat ensimmäisen värssyn yhdessä).

Huotari.

Ja nyt lähdemme yhdessä äitisi luo. (Juokse-
vat perälle.)

Taurila tulee perältä, *Pietola* pirtistä.

Pietola.

No terve, terve! Terve tuloa!

Taurila.

Sinä näytät niin iloiselta, ettet pitkiin aikoihin.

Pietola.

No kun tunnun olevani vähintään viittä-

kolmatta vuotta nuorempi. Minä sanoinkin juuri Turkalle, että minä tänä iltana näytän heille, miten sitä ennen maailmassa pölskaa tanssittiin.

Taurila.

Onpa mielestäni ilkeä oikein, tulla iloasi häiritsemään.

Pietola.

Mitä? Eihän vain Turkka ole sinua pettänyt?

Taurila.

Miten se minua olisi pettänyt?

Pietola.

Minä meinaan että jos on ollut puhetta hänen tulla sinun vävyksesi.

Taurila.

Ei. Ei puhettakaan.

Pietola.

No mitä sinä meinasit?

Taurila.

Onpahan aivan toinen asia ja niin ilkeä, että olisin sen mielelläni jättänyt toisiin ja ko-

konaankin, jos olisi ollut oma valta. Mutta käydä käsketyn pitää.

Pietola.

Ethän vain tule minua haastamaan niistä Pertun leskivainajan rahoista?

Taurila.

Se on annettu toimekseni.

Pietola.

Siinä se nyt oli!

Taurila.

En luullut sinun kuitenkaan noin pahaksi sitä ottavan.

Pietola.

Sinä et tiedä miten asia on paha.

Taurila.

Paha on asia. Mutta tiedäthän että olet syytön ja silloin sitä on aina toivoa.

Pietola.

Mikä on se kirous, joka minua painaa. Kun yhdestä pahasta pääsen, niin on toinen edessä.

Taurila.

Minä olen siinä uskossa, että ne rahat löy-

tyvät, kun niitä rupeaa oikein uskosta hakemaan.

Pietola.

Se on pieni toivo.

Taurila.

Elä sano. Puhuhan vain Turkalle asia, niin luulen, että hän on samaa mieltä.

Pietola.

Tietääkö Turkka, että olet saanut toimesi haastaa minut?

Taurila.

En ole hänelle virkkanut mitään, kun hänkään ei koskaan ole koko asiasta puhunut minulle sanaakaan.

Pietola.

Mene tiedä, jos Turkkakin rupeaa uskomään, että minä olen syyllinen.

Taurila.

Tuossapa hän tulee. Parasta on että puhut heti asiasta Turkalle.

Turkka tulee pirtistä.

Pietola.

Sinä et ole tainnut kuulla, Turkka, että —

Turkka.

— te olette varastanut rahoja. Kuulin jo ennen kuin olin teidät nähnytään.

Pietola.

Vai niin. Nyt minut on haastettu oikeuteen.

Turkka.

Se hyvä!

Pietola.

Se mielestäsi hyvä!

Turkka.

No niin että naurattaa.

Pietola.

Mutta minua ei naurata.

Taurila.

Ei se Turkka tietysti totta meinaa.

Turkka.

Silkkaa totta!

Pietola.

Vai niin. Mutta naurattaisiko sinua sittenkin jos ne rahat löytyisivät?

Turkka.

Senpä vuoksi juuri minua naurattaa, kun tiedän että ne löytyvät.

Taurila.

Mitäs minä sanoin, Pietola!

Pietola

(Turkalle).

Niinkö sinäkin uskot?

Turkka.

No niinkö tekin uskotte?

Taurila.

Ja minä vielä kolmantena.

Turkka.

Tokihan ne kolmen miehen uskolla löytyvät. Niin että Pietola voitte pistää polskaa kahta keveämmillä jaloilla. (Pyörähyttää polskassa Pietolaa.)

Katri

(juoksee pirtistä).

Turkka ja isä! Rättäri tulee tuolla kujalla tänne, miehiä mukana.

Turkka.

Miehiä mukana?

Pietola.

Tulevat minua kiinni panemaan.

Turkka

(näppää sormiaan).

Ei, vaan minua!

Katri.

Sinua?

Pietola.

Ethän sinä ole mikään rosvo!

Turkka

(syrjään).

Onpa toinen Aaprami Turkka sitä kuuluisampi!

Pietola

Mutta mikähän tästä tulee.

Turkka.

Tulee sellainen polska, jota Pietola ette ennen ole tanssinut.

Rattäri ja pari miestä köydet käsissä tulevat perältä. Heidän jälehtään *Huotari* ja *Anni*.

Rättäri.

Hämmästytte nähdessänne kutsumattomia vieraita.

Turkka.

Emme ollenkaan, minä vain tuumailen, että onkohan Pietolan härkä pudonnut kaivoon, kun näin sapattipäivänä kulette köydet käsissä.

Rättäri.

Nyt eivät viisastelusi autakaan. Minulla on täällä kirje kotipuolestasi, Heilalalta.

Turkka.

Tunnen miehen: suuri pää ja väärät sääret. Eikö niin?

Rättäri.

Ja Pietola ja Taurila tuntevat Heilalan että on rehellinen mies?

Turkka.

Ilolla minäkin sen tunnustan. Heilala on oikein niitä sydänmaan vanhoja rehellisiä, niin kuin tässä on vielä pari jälellä: tämä Taurila ja Pietola, molemmat uskottomia.

Rättäri.

No hyvä on että tunnustit Heilalan taatuksi

mieheksi. Kun minusta sinun työkirjasi, jonka minulla kerran luetit, näytti epäiltävältä — oma-tekoiselta — niin kirjoitin Heilalalle ja kysyin onko siellä yhtään Aaprami Turkka nimistä miestä.

Turkka.

Ja Heilala vastasi, että on kaksikin.

Rättäri.

Niin. Toinen on —

Turkka.

— talokkaan poika.

Rättäri.

Niin, ja suuren talon ja rikkaan talon poika kuuluu olleenkin, mutta se on mennyt Amerikkaan. Ja toinen on — elinkautinen vanki!

Turkka.

Mutta keisarin kruunauksessa armahdettu.

Katri

(Annille).

Armahdettu vanki!

Anni

(Katrille).

Niin — virkineija!

Pietola

(Huotarille).

Armahdettu vanki! (Lysähtää istumaan.)

Huotari

(viitaten Pietolaa).

Uskon puutos!

Rättäri.

Se valehtelee!

Anni.

Ja paksusti!

Rättäri.

Miehet pankaa köysiin!

Turkka.

Elkää tulko! Minulla on kaksi revolveria.

Rättäri.

Niitä ei pelätä! (Ryntää kiinni Turkkaan.)

Turkka

(sysää rättäriin kumoon).

Elä koske rättäri minuun syntisillä kourillasi!

Huotari.

Oikein isäntä, keppiä koirille!

Maija

(tulee perältä kahvinpaahdin kädessä, jota pudistaa).

Mitä tämä merkitsee?

Turkka.

Tämä rättäri on tullut houkuttelemaan minua linnaan, mutta enpä minä oikein mielelläni raahtisi lähteä, vaikka rättäri lupaa toimittaa minut elinkaudeksi.

Maija.

No kaikkea sillä joutilaalla johtuu päähän. Näytä sinä sille onnettomalle kirjasi, jonka minä tänään toin.

Turkka.

Näytetään ensin paremmille ihmisille. (Ottaa taskustaan muuttokirjan.) Sinä Katri lue ensin tuosta. Ja lue kovaan, niin että kaikki kuulevat!

Katri.

(huomaamattaan kovasti).

Avioliittoon esteetön.

Turkka.

Niin. (Näyttää Pietolalle samaa paperia.) Ja Pietola lukee tuosta.

Pietola.

Maineeltaan puhdas.

Turkka.

No niin. Se on että: kelpo tukkipoika!

Pietola.

Muuta en tahdokaan.

Turkka

Ja nyt saa rättäri lukea tuosta. (Näyttää samaa paperia rättäriille.) Kovasti!

Rättäri.

Talokkaan poika.

Turkka.

Niin. Siinä oli yksi revolveri, muuttokirjani, sillä minä rupean Pietolaan isännäksi niin kuin teille silloin kerran vakuutin. (Ottaa taskus-

taan passikirjan.) Ja tuossa on toinen revolveri, Amerikanpassi, ihan käyttämätön. (Viskaa passikirjan rät-
tärin jalkoihin.)

Maija.

No sinä rättäri! Komentele siellä omilla laitumillasi, vaan pysy erilläsi meidän pojista. (Miehille.) Ja nämätkin oikein köydet käsissä. Mutta kun näytte älyävän hävetä, niin tulkaa pirttiin, saatte kahvit. Ja sinä rättäri pyydä kauniisti anteeksi, kyllä Turkka antaa. (Työntää miehiä edellään pirttiin.)

Pietola.

Niin eiköhän ole parasta, että sovitaan kaikki.

Rättäri.

Minä kadun kiivauttani ja hairaustani.

Pietola.

Kaikkihan me syntiset ihmiset olemme hairautuvia. Ja sitä kiivauden syntiä, sitä on minulla enemmän kuin kenelläkään tässä maailmassa. Käy vieraaksemme rättäri. Eikö niin Turkka?

Turkka.

Tanssitaan ensin polska loppuun.

Pietola.

Mitäs tässä enään on, kun rättäri on pyytänyt anteeksi? Minä toivon että teistä rättärin kanssa tulee hyvät ystävät. Eikö niin rättäri?

Rättäri.

Niin minäkin uskon.

Turkka.

Selvitelläänhän ensin se Pertun leskivainajan rahajuttu.

Huotari

(syrjään).

Katso tuota Turkka peijakasta! Sillä on känninksiä!

Pietola.

Minä en ymmärrä — meinaatko sinä Turkka, että rättäri ottaisi sen ajaakseen?

Rättäri.

Minä otan sen.

Pietola.

No se on hyvä! (Turkalle.) Rättäri on mainio lakimies.

Turkka.

Niin kehutaan.

Rättäri.

Minä toimitan ettei siitä tule mitään juttua, vaan asia raukeaa siihen.

Pietola.

No se on hyvä!

Turkka.

On se hyvä! Sitten muutaman vuoden perästä puhuttaisiin, että Pietola on murhannut sen lesken.

Pietola.

Murhannut?

Taurila.

No sellaista se on juorupuhe, että se kasvaa.

Turkka.

Sen vuoksi minä itse hoidan tämän asian.

(Vetää rättäriin syrjempään ja sanoo kahdenkeskisesti.)

Huotari.

No niin. Se on jotain kun isäntä itse tarttuu ison oriin turpaan.

Rättäri

(kovalla äänellä).

Kuulkaa mitä Turkka sanoo!

Turkka.

Antakaa kuulua!

Huotari.

Ei liene sanonut että ne rahat ovat rättärillä?

*Poro-Pirko ja Pahna-Maija juoksevat perältä.**Poro-Pirko.*

Onko rättäri täällä?

Pahna-Maija.

Ne Pertun leskivainajan rahat ovat löytyneet.

Kaiikki.

Ovatko löytyneet?

Pahna-Maija.

Ovat ne löytyneet. Minä löysin ja tuossa ne ovat saappaassa.

Huotari

(katselee salaa kenkäänsä).

Saakeli! Tämä on sitten väärä kenkä.

Turkka

(syrjään).

Olisinko minä sitten erehtynyt!

Poro-Pirko.

Eikö tuota Turkkaa olekaan pantu kiinni?

Turkka.

Ei, mutta teidät sietäisi panna kiinni, kun olette luvannut valallenne ottaa, että Pietola on varastanut ne Pertun leskivainajan rahat, ja nyt ne ovatkin löytyneet.

Poro-Pirko.

Mutta kuka vannoo, että nuo ovat Pertun leskivainajan rahat?

Huotari

(ihastuen).

Tuo Pirko ei olekaan mikään tyhmä ihminen!

Poro-Pirko.

Kyllä minä ymmärrän lakia enemmän kuin moni muu, olen minä siksi monta kertaa seisunut lakituvassa todistajana, altavastaaajana ja päällekkantajanakin. Ne on voinut nuo rahat panna joku, joka tietää olevansa syyllinen.

Huotari.

Niin minäkin arvelen.

Poro-Pirko.

Kun syyllinen on kuullut, että nostetaan juttu, niin on juoksuttanut rahat sinne, että ne sieltä sitten muka löydetään. (Sieppaa kengän Pahna-Maijalta ja antaa Taurilalle). Lautamies tarkastaa rahat.

Taurila.

Vanhan näköisiä nämät ovat. Kyllä nämä voivat olla Pertun leskivainajan itsensä panemia.

Pietola.

Ja siinä uskossahan rättärikin on ollut, että sinne leskivainajan kätköön ne ovat jääneet.

Taurila.

Mutta olkaas vaiti. Tähän muutamaan seteliin näyttään kirjoittaneen jotakin. Lyijykyvän merkkejä tässä on. Tee — ja mikä se tuo on? — uu ja — ärrä — tur tur — ja koo — turk —

Poro-Pirko.

Kun ei liene Turkka?

Turkka.

Mitä? Onko minun nimeni siinä?

Taurila.

Kun ei tosiaan liene. Niin tässä on: Turkka,
— ihan selvään.

Turkka

(syrjään).

Voi Pietola raiskaa!

Poro-Pirko

(nauraen).

Huonostipa kävi, Turkka, kun rupesit tuk-
kiyhtiön rahoilla pelastamaan Pietolan kunniaa!

Huotari

(Turkalle).

Voi sinua miestä, kun sotkit hyvän asian.

Katri.

Turkka! Ota rahasi ja lähde heti talosta.

Pietola.

Oikein lapseni. Minun kunniaani ei tarvitse
petoksella pelastaa.

Turkka.

Mutta nuo rahathan olivat niissä, jotka minä
eilen annoin teille.

Pietola.

Niissäkö?

Poro-Pirko

(nauraen).

No se totuus tulee väkistenkin ilmi!

Pietola.

Mutta minä annoin ne samat rahat ja koko tukon rättärille.

Turkka.

No nyt minä ymmärän! Nyt se nähdään tosiaan, että totuus tulee väkistenkin ilmi.

Poro-Pirko.

Mutta onko teillä todistajia siihen, että olette antanut rättärille?

Pietola.

Minä maksoin rättärille velkani ja tuossa on velkakirja, jonka sain.

Poro-Pirko.

Mutta se ei todista, että te olette antanut juuri nuo rahat rättärille. Eihän lautamies?

Taurila.

Eihän se juuri todista, mutta —

Pietola.

No jos se ei todista, niin todista sinä rät-
täri. Jumal' avita, todista se heti, muuten meistä
toinen lautoihin, toinen rautoihin! Tunnustatko?
(Tarttuu rintapieliin.)

Vasemmalla paukahtaa pyssy, jota kaikki säikähtävät. *Pietola* heittää
irti pelästyneenä. *Turkka* juoksee vasempaan.

Poro-Pirko

(lysähtää istuilleen kiljaisten).

Huih!

Pahna-Maija.

Heera Juuumala!

Kasuri.

(juoksee paikalle viitaten Poro-Pirkoa).

Tuo akkako se pamahti?

Poro-Pirko.

Kyllä tämä on jumalatonta elämää.

Pahna-Maija.

Koko ruumiini vapisee.

Poro-Pirko.

Onkohan minua ammuttu? (Ojentaa kätensä rät-
tärille.)

Huotari.

Auttakaa pastori syntistä neitsyttä.

Poro-Pirko

(hyppää vikkelaasti ylös).

Sinä syntinen olet, oikea helvetin lapsi!

Turkka ja Pölhö-Kustaa tulevat vasemmalta.*Pölhö-Kustaa*

(pyssy kädessä).

Kustaa lankesi ja pyssy laukesi. Ei Kustaa ammu enään koskaan. (Ojentaa pyssyn rättärille.)

Rättäri.

En minä ole käsenyt ampua.

Turkka.

Kukas on käsenyt? (Antaa pyssyn Kasurille.)

Pahna-Maija.

Lähdetään pois seuroihin.

Poro-Pirko.

Niin, mitä me täällä jumalattomien pilkkaa kuuntelemassa!

Turkka.

Elkäähän kiirehtikö. Tässä nyt on muuan todistaja. (Pölhö-Kustaalle.) Antoiko äitisi rahoja kennellekään?

Pölhö-Kustaa.

Antoi äiti hyvin paljon seteleitä ja hopeoita rättärille.

Kaikki.

Rättärille?

Huotari

No nyt se on taas asia oikealla tolalla!

Pahna-Maija.

Se on opetettua!

Poro-Pirko.

Turkka pakana on sen opettanut tuolla tavoin sanomaan. Jonka saa tuon vähämielisen poika raukan mihin hyvänsä kirkkaalla hopealla. Sinä valehtelet Kustaa. Mutta sinä joudut helvettiin, kun valehtelet. Milloin äitisi on antanut rahoja rättärille? Milloin? Hä?

Pölhö-Kustaa.

Silloin kuin meidän Mustilla oli penikoita ja Tolvas-Liisa keitti kahvia ja Musti varasti Kustaalta korpun ja Tolari astui puuropataan.

Huotari.

Miehen vastaus!

Tolari tulee vasemmalla.

Turkka.

Siinähan se tuleeikin kuin käsketty. Sinä Tolari, puurosaapas.

Tolari.

Hihihihiii, puurosaapas! Minä tosiaan ker-
ran astuin kuumaan puuropataan ja poltin saap-
paani. Se oli Pertun leskivainajan asunnossa.

Turkka.

Milloin se oli?

Tolari.

Se oli vähä sen jälkeen, kun Pietolan talo
paloi. Muistaahan räätärikin sen?

Turkka.

Kun räätäri sai Pertun leskeltä rahoja lai-
naan.

Tolari.

Niin, se oli juuri silloin.

Turkka.

Ja sinä olit todistajana?

Tolari.

Niin todistajana —

Poro-Pirko.

Sinä todistajana! Ruunankummi ja muha-meetin kuningas. Etpähän ennen ole tiennyt koko asiasta mitään!

Tolari.

Sanoinhan minä Turkalle — enkö sanonut silloin kesällä, kun sinä Turkka kyselit?

Poro-Pirko.

Niin Turkalle! Mutta etpä muille ole puhunut.

Tolari.

Rättäri sanoi, että siitä ei tarvitse puhua kenellekään mitään, että se ei kuitenkaan tule oikeuteen velkakirja —

Poro-Pirko.

Kuuleehan tuon, että tuo nokikuono ei ymmärrä mitään. Joka onneton on tyhmä kuin saapas koko mies.

Pahna-Maija.

Ilman aikojaan sahapölkky, joitten parissa se on ollutkin elämänikänsä.

Tolari häpeissään vetäytyy takaisin vasempaan.

Poro-Pirko.

Joka ei iitä tunne vaikka keppikädessä vastaan tulisi. Kristillisen seurakunnan hylky —

Turkka.

Hiljaa minun talossani!

Poro-Pirko.

Ole itse hiljaa, eläkä tule rättäriä syyttämään. Minä tohdin vanhoa —

Turkka.

Hiljaa! Annetaan rättäriin puhua, niin pääsette te syntiä tekemästä.

Rättäri.

Velka on otettu, mutta se on maksettu.

Huotari

(syrjään).

Siinä pojassa on piru sitkeässä!

Poro-Pirko.

No niin, se on maksettu ja sillä hyvä!

Turkka.

Oliko Pirko läsnä maksettaissa.

Rättäri.

Läsnä oli Tolvas-Liisa, joka oli velkakirjassa toisena todistajana.

Poro-Pirko.

Ja Tolvas-Liisa on uskovainen ihminen ja rehellinen ihminen.

Pahna-Maija.

Sen todistaa koko pitäjä, ja Pietolankin täytyy myöntää.

Turkka.

Tolvas-Liisa on nyt Amerikassa.

Rättäri.

Mutta Tolvas-Liisa on sanonut Tolarillekin, että se on maksettu.

Turkka.

On maksettu sillä tavoin, että on varastettu se velkakirja.

Poro-Pirko.

Rättäri! Manuuttakaa heti!

Huotari.

Elkää manuuttako rättäri, minä rukoilen.

Turkka kiivaudessaan erehtyi. Ei sitä ole varastettu, mutta koetettu varastaa. Vainaja on kuitenkin saanut sen piiloitetuksi tuolle pojalleen, ja tässä se on. (Antaa kengän Pietolalle.)

Pölhö-Kustaa

(huomaa kengän Pietolalla, riemastuen).

Siinä se on nyt se äitin kenkä!

Huotari.

Kuuletteko nyt, että siinä se vasta on se oikea Pertun lesken kenkä?

Pietola ottaa kengästä paperin, jota näyttää *Turkalle* ja *Taurilalle*.

Taurila.

Ihan kuin nakutettu! Rättärin velkakirja. Ja velka on kerrassaan neljätuhatta markkaa.

Turkka.

Sama summa, jonka te *Pietola* saitte lainaan muka *Korhoselta*.

Taurila.

Mutta rättäri ei ole pannut tuohon saappaaseen kuin tuhat markkaa!

Kasuri.

Sanotaan että pirulla on sarvet, vaan se

on pirun oma vale. Sillä on silja pää ja sileä naama!

Rättäri salaa ottaa maasta Turkan passikirjan, jonka pistää taskuunsa.

Poro-Pirko.

Tämä ei ole kuin maailmanlasten juonia meitä vastaan.

Leena

(juoksee perältä).

Onko rättäri täällä? Tulkaa seuroihin, siellä on pirtti täynnä väkeä ja Junnilan leskiemäntä on ratkennut riemuun ja puhuu hengessä.

Poro-Pirko

(tarttuu rättäriin kynkkään).

Lähdemme pois seuroihin.

Pahna-Maija

(tarttuu toiseen kynkkään).

Ja veisaamme niin että helvetinportit vapisevat. (Vievät rättäriin kohona kannatellen.)

Leena

(nilkuttaa jälessä).

Junnilan leskiemäntä näki taivaan auki ja rättäriin huutavan sieltä: Kaisa! Kaisa!

Kasuri.

Kun ihmiset tulevat hulluiksi, niin eivät ne ensiksi tule päästä.

Taurila.

Olipa tämä tosiaan aika polska!

Pietola.

Ja minä olen syytön?

Taurila.

Niinkuin vasta syntynyt lapsi!

Pietola.

Sinä kelpo tukkipoika! (Syleilee Turkkaa.)

Turkka.

Mutta Huotarilla tässä oli paras valtti. Kiitoksia!

Pietola.

Niin kiitoksia. Miten sinut palkitseisin?

Huotari.

Sehän on jo palkittu. Minä olen saanut tuon tytönmansikan mökkineen ja äitineen.

Pietola.

No onhan siinä tavaraa, mutta kyllä kannattaa tällaisen kengän löytö, jossa oli minun kunniani.

Huotari.

On siinä vähän muutakin.

Pietola.

Onko? (Katselee kenkää.) Eihän tässä ole mitään.

Huotari.

Lehmä vetoa?

Pietola

(kopistaa kenkää).

Tuohon käteen!

Turkka.

Elkää menkö tukkilaisen kanssa vetoa lyömään, te häviätte.

Pietola.

Sama se, vaikka kaksi lehmää. — No mitä tässä on?

Huotari.

Kysykää tuolta Kustaalta.

Pietola.

Kustaa! Mitä tässä kengässä on?

Pölhö-Kustaa.

Siinä on äitiltä viimeiset terveiset, että Pietola ottaisi Kustaan pojakseen.

Huotari

(tarttuu Annin kynkkään).

Ja nyt meillä on lehmäkin. (Menevät).

Pietola.

No sitä varten se vainaja kutsuttikin minua luokseen.

Turkka.

Mutta Tolvas-Liisa piti huolen, ettette pääsyt aikoinaan.

Katri.

Kuka olisi uskonut Tolvas-Liisasta?

Kasuri.

Niin — se rakkaus, se rakkaus! (Menee pirttiin.)

Pietola.

Ja kuka olisi uskonut räätäristä?

Taurila.

No minä olisin uskonut, jos olisin arvanut ajatella. Puoli pitäjää on nyt hyvillään, kun päästään siitä keisarista, ruumiin ja sielun painajaisesta.

Pölhö-Kustaa

Ottaako se Pietola Kustaan pojakseen?

Pietola.

Otan otan otan. Aivan omaksi pojakseni otan sinun raukan, jolle tyhmyydessäni olen ollut niin vihassa. (Ottaa Pöyhö-Kustaan syliinsä ja kantaa pirttiin.) Tule Taurila huoneisiin juomaan ilon ja riemun kahvit! (Menevät.)

Turkka.

No Katri? Mitä sinä itket?

Katri.

Kun sinä olet niin hyvä —

Turkka.

No onko se mielestäsi paha?

Katri.

Minä olen ollut monasti tyhmä. — Mutta kukaan ei voisi sinua rakastaa niin kuin minä. Minä olisin sittenkin sinua rakastanut, vaikka olisit ollut vankikin. Elämäni kyllä silloin olisi ollut mennyttä ja se olisi ollut surullista, mutta siinä ei olisi ollut katumista.

Turkka.

Tyttö raukka!

Katri.

Mutta siellä sinun kotipuolessasi ei taida olla tyttöjä, kun piti sinun tänne lähteä.

Turkka.

On siellä tyttöjä, vaan ei ole tällaista parahiksi kainaloista, tällaista oikein kullankultaa.

Katri.

Mitä varten oikeastaan lähdit tänne?

Turkka.

No siellä kotona oli liian paljon kaikkea hyvää. Sen vuoksi päätin lähteä avaraan maailmaan elämään omin neuvoini.

Katri.

Amerikkaan?

Turkka.

Niin. Olin jo laivassa, mutta kun köysiä alettiin irroittaa, niin nostin arkkuni maalle ja jäin katsomaan kun laiva läksi.

Katri.

Minkä vuoksi?

Turkka.

Ajattelin, että mitä minä sinne Amerikkaan, jonne muut menivät rikastuakseen. Muistin Heilalan kertomukset täältä kotipitäjästään ja tukkijoelta. Siinähan oli minulle Amerikkaa kyliksi.

Katri.

Ja niin tulit tänne.

Turkka.

Niin. Ja sitten kun makailin tuolla salolla, katselin sinistä taivasta ja heiluvia puiden latvoja, alkoi elämä minusta tuntua niin mieluaisalta ja rakkaalta. Syntyi autuaallinen kaipuu. Mieleen hiipi tyttö, joka kulki kuin Kuutar tai kuin pieni Päivätär Pietolan pihamaalla. Lopuksi en saanut rauhaa. Ja tässä se nyt on omanani omassani kainalossa.

Pölhö-Kustaa

(tulee pirtistä nisuja käsissä).

Voi saateri kuinka paljon nisuja! (Menee Turkan ja Katrin luo.) Rakastatteko te toisianne?

Turkka.

Rakastamme.

Pölhö-Kustaa.

Kustaa laulaa teille rakkauden laulun. (Laulaa.)

Kaksi niin kaunista kukkasta kasvoi
 Kahden puolen aittaa.
 Rakkaus nuorten se vaikka vuorten
 Läpitse tunkea taitaa.

Ja kaksi niin kaunista tähteä tuikki
 Sen pimeän pilven takaa.
 Ja rakkauden tulta sammuttaa
 Ei saata kuolemakaan.

Katri.

Sehän oli kaunis laulu. (Hyväilee.)

Pölhö-Kustaa.

Saako Kustaakin halata?

Katri.

Saat, saat.

Pölhö-Kustaa

(laskee nisut maahan ja syleilee Katria).

Kaks oli mulla kaunokaista,
 Äitin laatu lapsukaista,
 Käsikkähä ne kävivät,
 Sormikkaha ne sopivat,
 Pois on mennyt niistä toinen,
 Toista suuresti surevi
 Äiti armoton eläjä —

Niin se äiti lauloi.

Maija

(huutaa pirtin portailta).

Turkka ja Katri. Tulkaa tänne.

*Turkka ja Katri lähtevät pirttiin.**Pölhö-Kustaa*

(puhuu taivaalle).

Äiti hoi! Nyt on Kustaa Pietolassa poikana ja Kustaalla on lysti. Katso kuinka paljon nisuakin! — Mitä sinä äiti sanot? (Kuuntelee).
 Joo joo, kyllä Kustaa on nöyrä. (Lähtee pirttiin).

Tolari

(tulee kurkistellen vasemmalta).

Joko ne ovat menneet sen paholaiset? En paremmin sano. Kun alkavat syytöntä ihmistä haukkua. »Tollo kuin saapas koko mies, ei tiedä mistään mitään.» En minä heidän asioistaan tahdokaan tietää. Eläkööt ja keittäkööt ja sotkekoot ja antakoot minun olla omissa rauhoissani. »Ei iitä tunne vaikka keppikädessä vastaan tulisi.» En huomannut niille sanoa, että paremmin minä osaan lukea kuin he yhteensä. Ja nokikuonoksi sanoivat. En huomannut sanoa, että valkeampi minulla on naama kuin heillä koskaan paita. Jos Maija olisi ollut, niin se olisi hoksannut. Sillä on niin terävä se jären juoksu ja selvät pasmit.

Maija

(tulee pirtin portaille kirkas kannu kädessä, huutaa Otermalle).

Oterma! Oletko nähnyt Tolaria?

Oterma

(tulee perältä veräjältä).

En.

Maija.

Se juupeli on taas karannut. Mene sinä se hakemaan. Katso navetasta ja pellonojista ja myllykannan juurelta. Ja kun tapaat, sano että jos ei se heti tule, niin minä revin sen katkismuksen!

Tolari, joka seisoo selin Maijaan etu alalla, pistää kirjan housunkauluksen alle.

Oterma.

Mutta jos ei tuolla olisi niin korea lakki, niin sanoisin että se on *Tolari*. (Menee pirttiin.)

Maija.

No siellähän se raukka on! (Menee *Tolarin* luo, säikähtäen pudottaa kannun ja lyö käsiään.)

Tolari.

Olenko mielestäsi niin kaunis?

Maija.

Missä sinä olet rypenyt?

Tolari.

Rypenyt! Kun sievästi istuin myllyssä!

Maija.

Myllyssä! Sen sinä olet näköinenkin!

Tolari.

(ottaa lakin).

Koetin minä tätä varoa, näin pidin toisessa kädessä ja toisessa kirjaa.

Maija.

Mene heti ja pese naamasi!

Tolari.

Minkä vuoksi sinä Maija tahdot minusta kauniimpaa kuin minä olen? Jos en minä välttä tällä naamalla, joka on kahdesti pesty, kerta hiekalla toinen saippualla —

Maija

(ottaa kannun ja asettaa sen pohjan Tolarin eteen).

Näetkö kuvaasi?

Tolari

(katsoo kannun pohjaan).

Ei tuo ole minun kuvani! (Pyyhkäsee kädellään kannun pohjaa ja pistää kielensä ulos.) On se näemmä minun kuvani. Mutta jopa minä olenkin musta!

Maija.

Joko nyt uskot?

Tolari.

No en minä ymmärrä — tottapa se on otiatuota siitä sinun hyvästä saippuastasi.

Maija.

Mutta kun minä lähden sinua sillä hieromaan, niin valkenet! (Tarttuu Tolaria käsivarteen ja yrittää viemään.)

Tolari.

Ei sitä niin vain mennä!

Maija.

Mitä? Et suinkaan aijo tuolla naamalla olla? Kaikki ihmiset kuolisivat nauruun.

Tolari.

No sehän olisi makea kuolema.

Maija.

Niin, sinä et enään rakasta minua.

Tolari.

Sitähän minä ottiatuota juuri tahdon sanoa.

Maija.

Että et rakasta?

Tolari.

Eläpä nyt Maija sotke selvää asiaa. Nyt olen oppinut sen jokapäiväisen leivänkin. Kuuntelehan nyt, niin minä pudotan sen kuin hyllyltä! (Lukee muististaan.) Mitä jokapäiväinen leipä on? Vastaus. Kaikki kun ruumiin ravinnoksi ja tarpeeksi tulee, kuin on ruoka, juoma, vaatteet, koto, kartano, pelto, karja, raha, tavara, hyvä puoliso, kuuliaiset lapset — (naurusuin.) ottiatuota —

Maija.

No jopa tuli ottiatuota!

Tolari.

Minä tarkoitinkin ottiatuota että enkö minä saisi jo ottiatuota niin kuin kosis ja kihlata sinua?

Maija.

Johan minä olen sitä kauan odottanut.

Tolari.

Minulla on rahoja, että voidaan ruveta heti hommaamaan mökkiä —

Maija.

Enkähän minäkään aivan pennitön ole.

Tolari.

Emme tahdokaan kuin pienen sievän mökin, jossa elämme kuin herran kukkarossa ot-tiatuota omissa rauhoissamme.

Maija.

Aivan niin.

Tolari.

Ajattele Maija: lehmä sinua siellä ammu-massa veräjällä kesäiltoina ja hevosen kello kalkattaa aholla. Me tehdä myskäämme työtä. Ja talvella omassa lämpöisessä tuvassa kyh-jötämme. Juhlien tullessa pistämme hevosen ai-soihin ja ajamme kuuraisen korven halki tal-visen aamun hämyssä kirkolle, josta tulet vas-taamme tuikkaa. Eikö niin?

Maija.

Aivan niin.

Tolari.

Minä keulalla ajamassa ja sinä perässä, viereksesi kaksi kääryä.

Maija.

Mitä kaksi kääryä?

Tolari.

No ne ottiatuota kuuliaisat lapset. (Pyyhkii kyyneleitä silmistään.) Tahdotko Maija rakastaa minua myötä ja vastoinikäymisessä?

Maija

(niijaten).

Minä tahdon. (Peittää kasvonsa vyöliinaan.)

Tolari

(niijaten ja kumartaen).

Ja minä ottiatuota. — Maija! Minä en osaa enään puhua. (Itkeä tihertää.) — Maija. (Ottaa kädestä.) Lähtekää nyt Maija pesemään Tolarin silmät. (Menevät perälle.)

Turkka, Katri, Huotari, Anni, Pietola ja Tukkilaisia tulee pihalle.

Pietola.

Sieltä nyt tulevat kyläntytöt että pääsette

pitämään hauskaa. Ja pitäkääkin! Sitä ei ihmisen ole nuori kuin kerran elämässään, ja sitä kestää niin vähän aikaa.

Kyläntytöt

(saapuvat perältä veräjältä ja asettuvat toiselle puolen, ottaen Katrin keskeensä laulavat).

Täss' on morsian kuin rannan raita sorja

Puhdas punaposki, nyt jo toisen orja.

Äsken äitin virkku

Nyt jo kullan sirkku.

Tytöt laulakaa nyt vaan,

Viulut raikumaan!

Tukkilaiset

(ottavat Turkan keskeensä, laulavat).

Täss' on sulho taas kuin ohra tähkäpäissä,

Mielitietyn kanssa tanssii kohta häissä.

Sulho suora, nuori,

Vahva niinkuin vuori

Kylän kauniimman saa,

Pojat, laulakaa!

(Yksi tytöistä vie Katrin, yksi pojista Turkan toisilleen ja laulavat kaikki):

Rakkaus se aina olkoon teille onnen silta,

Päivä kirkas, myöskin olkoon teille leuto ijän ilta,

Saakoon viljaa pellot,

Soikoon karjankellot!

Nytpä riemuiten me

Kilvan laulamme.

Pietola.

Ja te tytöt. Kenellä teistä ei ole tiettyä toveria, valitkaa tuosta joukosta. Siinä on yhtä jos toista.

Kasuri.

Tässä joukossa on kaikkea mitä taivaan kannen alla löytyy: rikkautta köyhyyttä, unta nälkää, iloa surua, soitot laulut ja miestä min-kälaista hyvänsä, isännäksi pystyviä, rengiksi välttäviä, pöllöjä puunhakkuuseen. — Te Pietola veitte nyt joukosta paraan, mutta hyvä teillä oli verkkokin, tuollainen silkkisilmä verkko. Mutta meille toisia tulee, jos toisia menee. Tämä parvi pysyy aina tuoreena, niin kauan kuin honkia metsässä humisee.

Kaikki

(laulavat).

Ja vielä niitä honkia humisee näillä Suomen salomailla

Esirippu alas.

Teuvo Pakkala on ennen julkaissut m. m.:

ELSA
LAPSIA

Hinta 2: 25.